

Vergaderjaar 2003–2004

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 1

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN JUSTITIE EN VAN BINNEN-
LANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 september 2004

1. Inleiding

Het huidige terrorisme is in zijn vorm een nieuw fenomeen en stelt de samenleving met urgentie voor nieuwe dilemma's. In de brief die het Kabinet schreef naar aanleiding van de aanslagen in Madrid (TK 2003–2004, 27 925, nr. 123) stelden wij dat een aanslag in Europa Nederland raakt, want Nederland zou evenzeer doelwit kunnen zijn. Nederland loopt bovendien een apart risico vanwege de aanwezigheid van troepen in Irak, de band met de Verenigde Staten en de aanwezigheid van bepaalde moslimgroepen die gevoelig zijn voor radicaliseringprocessen. Recente incidenten onderstrepen het bestaan van een potentiële dreiging in Nederland.

Het vermogen van overheid en samenleving om zich tegen een mogelijke aanslag te beschermen en zich te wapenen tegen pogingen daartoe, moet aan die dreiging worden aangepast. Dat is geen eenmalige verandering, maar een voortgaande aanpassing aan voortschrijdend inzicht in de aard en omvang van de dreiging. Het anti-terrorismebeleid is voortdurend in ontwikkeling, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Wij zouden ons echter vergissen indien we menen dat het slechts om een tijdelijke aanpassing gaat vanwege een acute dreiging. Beseft moet worden dat het open en complexe karakter van de moderne samenleving deze kwetsbaar maakt voor de mogelijkheden van de moderne wapentechnologie, zodat ook los van de huidige dreiging overheid en samenleving hun weerbaarheid moeten versterken. De maatregelen die worden getroffen kunnen dan ook niet uitsluitend in het licht van de concrete dreiging worden beoordeeld.

Als gezegd, na de aanslagen in Madrid is het anti-terrorismebeleid, zoals dat na 11 september 2001 is ontwikkeld, verder aangescherpt, zowel in Nederland als in internationaal verband. Met de Kamer is over die aanscherping van gedachten gewisseld op 14 april jl. In dat kader werd een aantal maatregelen aangekondigd. In het bijzonder ging het daarbij om het adequaat verzamelen van informatie met betrekking tot personen

die door gedrag, contacten of uitlatingen aanleiding geven voor nadere aandacht. Voorts werd de voorbereiding van een alerteringssysteem aangekondigd. Belangrijk was ook de aanstelling van een coördinator terrorismebestrijding, de heer Joustra, die de werkwijze en organisatie bij de bestrijding en het voorkomen van terroristische aanslagen heeft doorgevoerd. Op basis van zijn bevindingen heeft het kabinet besloten tot een doeltreffender aanpak en opzet van deze werkwijze en organisatie. In de afgelopen tijd zijn belangrijke stappen gezet in het verbeteren van het management en de evaluatie van informatie over personen en dreigingen. In dezelfde tijd heeft zich ook een aantal concrete dreigingen voorgedaan. Op basis van de gewonnen ervaring, inzichten en aanbevelingen is het kabinet tot de conclusie gekomen dat er reden is voor nieuwe stappen en maatregelen. Deze zijn:

- dat de combinatie en waardering van informatiestromen, de beleidsvoorbereiding, aansturing en voorlichting op het terrein van terrorismebestrijding in een organisatie worden bijeengebracht;
- dat de bevoegdheid wordt geschapen om in urgente gevallen, zonedig met voorbijgaan van de reguliere bevoegdheidsverdeling, noodzakelijke maatregelen te treffen;
- dat de mogelijkheden van ingrijpen, opsporing en voorlopige hechtenis in geval van de voorbereiding van terroristische misdrijven worden uitgebreid.

Het kabinet wil u bij deze over deze stappen alsmede over het dreigingsbeeld zoals dat zich in de afgelopen maanden heeft ontwikkeld, informeren. Voorts zal in deze brief ingegaan worden op het al eerder aangekondigde alerteringssysteem, dat tot stand wordt gebracht.

2. Dreigingsbeeld

Sinds de aanslagen van 11 maart jl. in Madrid is de dreiging voor Nederland zeker niet minder geworden (zie ook Kamerstukken II, 2003–2004, 27 925, nr. 137). Gewezen kan worden op factoren die het denkbaar maken dat Nederland, evenals onder meer de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Spanje en Polen, meer aandacht trekt als potentieel doelwit, dan andere landen. Dat veronderstelt echter dat de dreiging slechts uitgaat van één centraal aangestuurde organisatie die rationeel doelen kiest. Zo die organisatie al ooit heeft bestaan, is deze door de anti-terroristische inspanningen in de afgelopen twee jaren, aangetast. Daarvoor in de plaats is een veelheid aan groeperingen, cellen en personen actief geworden, die, geïnspireerd door het voorbeeld van 11/9, daden van terrorisme voorbereiden en pleegt. De afgelopen maanden is er sprake van ontwikkelingen die erop duiden dat islamistische terroristen het ook op ons land hebben voorzien. De belangrijkste waarnemingen die van invloed zijn op het huidige dreigingsbeeld voor Nederland hebben betrekking op geconstateerde verkenningen van doelwitten, geuite dreigementen op internet en de context van de internationale dreiging van het islamistisch terrorisme.

Het meest concrete verschijnsel waarmee Nederland recent geconfronteerd is als uitvloeisel van de dreigende internationale situatie op het gebied van islamistisch terrorisme, betreft *verkenningen*. In de afgelopen maanden is geconstateerd dat in Nederland personen actief zijn met het in kaart brengen van objecten en terreinen als mogelijk doel van aanslagen. Hoewel het onderzoek naar deze mogelijke verkenningactiviteiten nog in volle gang is, zijn er voldoende indicaties om aan te nemen dat op verschillende niveaus en door afzonderlijke groepen dan wel individuen verkenningen of op verkenningen gelijkende activiteiten worden verricht. De op 9 juli jl. getroffen maatregelen moeten mede tegen deze achtergrond worden gezien.

Ook andere landen zijn in de afgelopen tijd geconfronteerd met dergelijke verkenningen. De doelwitten die in met name de Verenigde Staten werden verkend, zijn typische «soft targets».

Relevant voor het huidige dreigingsbeeld zijn voorts de talrijke *bedreigingen* uit islamistisch terroristische kringen in de richting van landen die momenteel troepen hebben in Irak. Deze landen worden gewaarschuwd dat zij zware aanslagen tegemoet kunnen zien indien zij hun troepen niet uit Irak terugtrekken. Dergelijke bedreigingen komen van diverse groeperingen en verschijnen via diverse media, zoals internet en sommige Arabischstalige nieuwszenders. Bij de bedreigingen aan het adres van Nederland wordt doorgaans een verband gelegd met de Nederlandse buitenlandse politiek. De aanwezigheid van Nederlandse troepen in Irak en Afghanistan wordt door islamistische terroristen beschouwd als een bijdrage aan de door hen gepercipieerde oorlog van het westen tegen de islam. Nederland is daarom in hun ogen een valide doelwit. Ook aan het adres van andere landen die troepen hebben gelegerd in Irak en Afghanistan, zijn soortgelijke bedreigingen geuit.

De achtergronden van de bedreigingen zijn divers. Elke bedreiging wordt serieus genomen en individueel geëvalueerd op ernst en waarschijnlijkheid van uitvoering. Maar herkomst en geloofwaardigheid zijn vaak moeilijk te evalueren. Sommige organisaties die van zich doen spreken, leiden een virtueel bestaan. Anderen bestaan echt, maar onzeker is of zij in staat zijn tot het plegen van aanslagen buiten Iraaks grondgebied. Ook is niet steeds zeker of het gaat om groeperingen die relaties hebben met internationale, islamistisch terroristische netwerken. Het nemen van maatregelen op basis van deze dreigementen vergt dan ook een zorgvuldige afweging en kan ook niet steeds in het openbaar in al zijn aspecten worden toegelicht.

Sinds de aanval op Afghanistan in oktober 2001 is sprake van verzwakking van Al Qa'ida. Dit is te danken aan het feit dat een aantal belangrijke leiders, die zich onder meer bezighielden met het plannen en faciliteren van aanslagen, is gedood of gearresteerd. Islamisten behorend tot Al Qa'ida of daaraan verwante netwerken hebben zich echter verspreid over de wereld. Zij hebben zich ge(her)groepeerd en zijn meer autonoom dan voorheen bezig met het voorbereiden van aanslagen. Dit is ook in Nederland zichtbaar.

Al Qa'ida mag dan verzwakt zijn, het risico van aanslagen door autonome cellen – zoals in Madrid het geval lijkt te zijn geweest – is nog steeds reëel. De motivatie van leden van dit soort autonome terroristische cellen wordt sterk beïnvloed door buitenlandse conflicten en de westerse, dus ook Nederlandse, betrokkenheid daarbij. Het gepercipieerde onrecht dat moslims wereldwijd wordt aangedaan, wordt bovendien geprojecteerd op de eigen situatie, die als gelijkwaardig wordt gezien. Deze gevoelens van achterstelling en ongenoegen worden aangewakkerd en uitgebuit door personen en organisaties die om uiteenlopende redenen belang hebben bij het vergroten van de kloof tussen moslims en niet-moslims. Dit draagt bij aan het ontstaan van moslimradicalisme, dat een voedingsbodem vormt voor succesvolle rekruteringen voor deelname aan de jihad elders in de wereld of eventueel uiteindelijk ook in Nederland zelf.

3. Uitgangspunten beleid en aanpak

In eerdere stukken aan de Kamer (zoals de nota «Terrorisme en bescherming van de samenleving» (Kamerstukken II, 2002–2003, 27 925, nr. 94) en de jaarverslagen AIVD) is ingegaan op de bijzondere kenmerken en het karakter van het terrorisme waar de westelijke wereld, waaronder Nederland, mee geconfronteerd wordt. Het hedendaagse terrorisme is niet een geïsoleerd fenomeen maar moet gezien worden tegen de achtergrond van

fundamentele en culturele tegenstellingen, internationale en nationale conflicten ver van de eigen landsgrenzen en van aangrenzende fenomenen als radicalisering, extremisme en fundamentalisme. Een en ander impliceert dat het westen, en daarmee zeker ook Nederland, vooralsnog geruime tijd rekening zal moeten houden met een aanzienlijke terroristische dreiging. Dit geldt overigens niet minder voor de islamitische wereld.

Het karakter, de organisatorische spreiding en het feit dat de inzet niet een concreet politiek of ideologisch conflict in een bepaald land of regio betreft maar meer algemeen cultureel en religieus gemotiveerd is, zijn bepalend voor de bestrijding. Het brede, niet concreet bepaalde oogmerk van het huidige terrorisme heeft tot gevolg dat potentiële daders, de locatie en aard van mogelijke aanslagen, en de concrete aanleidingen daarvoor ongewis zijn. Mede gelet op het karakter van de organisatie biedt vergelijking met de dreiging elders onvoldoende houvast. Gerichte opsporing en vervolging zijn daardoor slechts beperkt mogelijk. De inzet zal daarom vooral gericht moeten zijn op het tijdig onderkennen en verstoren van de mogelijke voorbereiding van aanslagen, het observeren, volgen en tijdig vastzetten van personen die daar potentieel bij betrokken zijn, het onderkennen en adequaat bewaken en beveiligen van personen, objecten, plaatsen of bijeenkomsten die potentieel doelwit zijn van aanslagen, het waar mogelijk de toegang tot Nederland weigeren van personen die van terroristische activiteiten worden verdacht, alsmede het ontwikkelen van de sensitiviteit en slagvaardigheid van de verantwoordelijke autoriteiten.

Internationale samenwerking bij het voorkomen en bestrijden van terrorisme is voorts, gegeven de oorzaken die elders liggen, de voorbereiding die buiten de grenzen in verschillende landen kan plaatsvinden en de vele landen die tegelijk potentieel doelwit zijn, wezenlijk. Het voorkomen van aanslagen in Nederland is alleen mogelijk als onderdeel van het voorkomen van aanslagen in Europa. Dat impliceert tevens dat bij de bescherming en het optreden tegen de voorbereiding geen onderscheid gemaakt kan worden of het gaat om handelen dat op Nederland gemunt is, of op andere landen gericht is. Dat impliceert op zijn beurt dat Nederland nauwer betrokken zal raken bij de bestrijding van terrorisme dat elders zijn ontstaan vindt, wat weer gevolgen kan hebben voor de aard van de dreiging in Nederland.

Terrorisme laat zich niet bestrijden door onder druk daarvan de grieven die daaraan ten grondslag liggen weg te nemen. In wezen zou dan worden toegegeven aan de dreiging met terrorisme, wat doorgaans eerder als aanmoediging dan als rem werkt. Dat betekent echter niet dat het verschijnsel terrorisme niet ook bestreden moet worden door de voedingsbodem daarvan zoveel mogelijk te beperken. Naast een buitenlands beleid dat gericht is op het verminderen en beheersen van de conflicten, die mede het huidige terrorisme voeden, houdt dit steun in aan landen van herkomst van de bedreiging, teneinde hun vermogen om voorbereiding van aanslagen tijdig te onderkennen en te bestrijden te ontwikkelen. Feit is echter dat de daders van aanslagen ten dele ook in Europa gerekruteerd worden. Radicalisering vormt in de Nederlandse samenleving een potentiële voedingsbodem voor dergelijke rekrutering. Mede met het oog op het voorkomen van terrorisme zullen de radicaliseringsprocessen in de Nederlandse samenleving dan ook tegengegaan en beperkt moeten worden, met dien verstande dat dit niet uitsluitend of zelfs primair in het teken van het bestrijden van terrorisme geplaatst dient te worden.

Helaas is de dreiging altijd van dien aard dat geen overheid in deze tijd met vertrouwen de verzekering kan geven dat een aanslag op het eigen

grondgebied kan worden uitgesloten. Dat neemt niet weg dat alle inzet daarop gericht moet zijn. Bepalend voor het vermogen van de overheid om de dreiging van terrorisme doeltreffend aan te pakken zijn in het licht van het voorgaande: het doelmatig verkrijgen en gebruiken van informatie; het beschikken over middelen en bevoegdheden om tijdig in te grijpen; een adequate bewaking en beveiliging van potentiële doelwitten; een grensoverschrijdende aanpak en het beperken van de voedingsbodem voor de rekrutering van potentiële daders. Dit alles moet bovendien zodanig georganiseerd zijn dat de beschikbare informatie, mogelijkheden en aanwijzingen zo slagvaardig mogelijk in beslissingen en handelen kan worden omgezet. In het licht van de aanslagen in New York en Madrid zijn in de afgelopen jaren op ieder van deze terreinen reeds maatregelen getroffen. De Kamer werd daarover ingelicht. In het licht van de hiermee opgedane ervaring, nieuwe inzichten in de dreiging en een doorlichting van bestaande werkwijzen is het echter wenselijk thans nieuwe stappen en maatregelen te treffen die de weerbaarheid van de samenleving en het vermogen van de overheid om aanslagen te voorkomen en te bestrijden verder kunnen versterken.

4. Een slagvaardige organisatie en doorzettingsmacht

Een doelmatige organisatie van de informatiestromen, van beleid en uitvoering, van de beschikbare menskracht en inzet van middelen, en van de besluitvaardigheid met betrekking tot noodzakelijke maatregelen, is zowel voorwaarde als sluitstuk voor een doeltreffende aanpak van de dreiging van terrorisme. In de nota «Terrorisme en de bescherming van de samenleving» werden de eerste stappen gezet voor een meer integrale aanpak van het fenomeen terrorisme. Het Gezamenlijk Comité Terrorismebestrijding (GCT) en het Coördinerend Overleg Terrorismebestrijding (COTb) zijn daaruit voortgekomen, waarbij het GCT zich op strategie en beleid richt en het COTb op de operationele samenwerking tussen alle betrokken diensten. Op dit moment zijn in Nederland circa 20 instituties beleidsmatig danwel operationeel betrokken bij de bestrijding van terrorisme. Bovendien bestaan een aantal coördinatiekaders en -mechanismen die in meer of mindere mate betrokken zijn bij aspecten van terrorismebestrijding. Op nationaal niveau betreft dit het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC) en de Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging (NCBB), op plaatselijk niveau zijn dit de lokale driehoeken. Genoemde coördinatiekaders en -mechanismen zijn niet geëigend om als kader te dienen voor de noodzakelijke samenwerking bij de bestrijding van terrorisme. Verzekerd moet worden dat gewerkt wordt vanuit één concept met een duidelijke regie en met de nodige bevoegdheden. Daarbij zij opgemerkt dat een doeltreffende coördinatie, samenwerking en integratie van beleid en uitvoering bij de bestrijding van terrorisme niet alleen nodig is op het moment van een concrete dreiging of een mogelijke andere crisis, maar reeds lang daarvoor. Ieders inzet en expertise moet zodanig gebruikt kunnen worden dat het resultaat «meer is dan de som der delen». Bij de huidige organisatie is dit onvoldoende verzekerd, omdat het in beginsel een samenwerking en coördinatie tussen «gelijken» blijft zonder regievoering, integratie van beleid, informatie-evaluatie en uitvoering. Daar waar nu al een verdergaande samenwerkingsvorm is gevonden, zoals bij de observatie van personen, is op bescheiden schaal reeds zichtbaar geworden wat de winst van het samenwerken kan zijn.

Sinds mei 2004 functioneert de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb). Deze heeft tot taak gekregen de samenwerking op het gebied van terrorismebestrijding te verbeteren. Het samenvoegen van diensten of bevoegdheden biedt maar in beperkte mate een oplossing voor dit vraagstuk. De meeste instanties die betrokken zijn bij het voorkomen en bestrijden van terrorisme, zijn dat in het kader van een veel

breder functie en taak. Het gaat daarbij om de politie, het OM, de IND, andere opsporings- of uitvoerende diensten (MOT, FIOD, enz.). Bij geen van die instanties zal terrorismebestrijding ooit het leeuwendeel van hun werkzaamheden omvatten en zelfs bij diensten waar dit op dit moment wel het geval is, zoals bij de AIVD, beperkt hun functioneren en hoofdtaak zich daartoe niet. De meeste van de betrokken diensten ontlenen hun waarde bij de terrorismebestrijding aan het feit dat de werkzaamheden in dat verband onderdeel vormen van een bredere taak; zonder die taak zouden zij geen functie hebben op dit terrein. Zo vormt het concentreren van de personen die belast zijn met de informatieverzameling bij de AIVD, MIVD, Kmar, politie en andere informatiediensten binnen één dienst, geen oplossing want dan wordt het contact verloren met de moederorganisaties. Voor de bevoegdheden die moeten worden ingezet bij de bestrijding van terrorisme geldt in beginsel hetzelfde.

De samenwerkingsgraad over het *gehele* terrein van terrorismebestrijding dient kortom structureel op een hoger plan te worden gebracht. Nodig is een eenduidige, snelle en strak geleide aanpak. Op de meeste terreinen zal met behoud van de spreiding van taken en uitvoering, de oplossing dan ook gezocht moeten worden in het versterken van de regie en het scheppen van de nodige doorzettingsmacht in het belang van de slagvaardigheid. Tevens dient de voor dit alles noodzakelijke cultuurverandering bij de betrokken onderdelen met kracht te worden voortgezet. Bovendien moet ook lokaal en internationaal snel geschakeld kunnen worden in de preventiefase en bij het nemen van maatregelen.

De keuze tussen de onderscheiden oplossingsrichtingen kan variëren naar gelang de functies waar het om gaat. Wezenlijk voor een doeltreffende aanpak van de terrorismebestrijding is echter:

- één gemeenschappelijk strategisch conceptueel beleidskader, internationaal afgestemd en bepalend voor prioriteiten in beleid en acties;
- één centrale instantie als spin in het web om de noodzakelijk hogere graad van samenwerking, regie en doorzettingsmacht te organiseren;
- het combineren, veredelen en gebruiken van informatie zoals door derden verzameld;
- een op de ernst afgestemd bestuurlijk en wettelijk instrumentarium waarin de noodzakelijke bevoegdheden inzake terrorismebestrijding zijn geregeld.

Een gemeenschappelijk beleidskader en een centrale organisatie

Om het antiterrorismebeleid handen en voeten te geven is het van belang dat zowel voor de korte als voor de lange termijn één gemeenschappelijk strategisch conceptueel beleidskader wordt ontwikkeld. De voorbereiding en formulering hiervan is thans verspreid over verschillende departementen, waarbij het zwaartepunt ligt bij de departementen van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Gevolg is dat in ieder van de betrokken departementen de werkzaamheden op dit terrein naast andere komen, terwijl onderling voortdurend afstemming nodig is.

Om dit proces te verbeteren zullen de werkzaamheden bij de departementen van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden samengebracht binnen één organisatorische eenheid onder leiding van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding. De NCTb wordt verantwoordelijk voor de voorbereiding van het algemene beleid op het gebied van terrorismebestrijding onder de verantwoordelijkheid van de coördinerend minister voor terrorismebestrijding – de minister van Justitie – en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De organisatie van de NCTb zal ook worden belast met andere werkzaamheden op het terrein van terrorismebestrijding. Gedacht kan worden aan de werkzaamheden van het huidige bureau *Beveiliging Burgerluchtvaart* van het ministerie van Justitie, dat belast is met de organisatie van de controle van passagiers, handbagage en ruimbagage, de beveiliging van

de luchthavens (waaronder toegangscontrole), de bewaking van de periferie en bescherming van vliegtuigen. De training van beveiligingspersoneel, antecedentenonderzoek naar personeel dat werkzaam is op de luchthavens, de controle van luchtvracht en tenslotte het inzetten van air marshals vallen eveneens onder de verantwoordelijkheid van het bureau. Verder zal de *Inspectie Beveiliging Burgerluchtvaart (IBBLV)* bij de NCTb onder worden gebracht, welke toezicht houdt op de uitvoering van de beveiliging van de burgerluchtvaart. Evenzo zal de *Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging* en de hem ondersteunende Eenheid Bewaking en Beveiliging (NCBB/EBB) integraal onderdeel gaan uitmaken van de NCTb. Op die wijze wordt de samenhang verzekerd bij de voorbereiding van maatregelen ter voorkoming van een terroristische aanslag. De werkzaamheden van de NCTb vallen volledig onder ministeriële verantwoordelijkheid. De ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn verantwoordelijk voor de NCTb conform hun onderscheiden ministeriële bevoegdheden. Beiden zullen elkaar in voorkomende gevallen indien nodig vervangen in de verantwoordelijkheid en bevoegdheden van de ministers die liggen op het werkterrein van de NCTb. De huidige vervangingsregelingen worden conform aangepast. Beheersmatig wordt de NCTb verantwoord op de begroting van Justitie.

Regie

Naast de in het voorgaande beschreven werkzaamheden op het terrein van de terrorismebestrijding is er een groot aantal beleidsterreinen, die in een meer of minder verwijderd verband, gerelateerd zijn aan terrorismebestrijding. Daarbij zijn doorgaans ook andere departementen dan Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betrokken. Het is echter niet nodig deze taken allemaal direct of indirect onder de leiding van de NCTb te brengen, ondanks het feit dat een aantal activiteiten en projecten in het bijzonder relevant zijn voor de terrorismebestrijding. Het zou echter tot een overbelasting van de beheer- en controle verantwoordelijkheid van de Coördinator leiden indien al die werkzaamheden geheel onder zijn verantwoordelijkheid zouden worden geplaatst, zonder dat dat nodig is om de samenhang en voortgang daarvan te bewaken. In die gevallen zal de NCTb worden belast met de regie. De NCTb zal als procesregisseur, eventueel door de aanstelling van projectmanagers, samenwerking en voortgang moeten verzekeren.

Het gaat onder meer om de volgende onderwerpen:

- Identificatie van mogelijke doelwitten en het ontwikkelen van de vereiste beschermingsmaatregelen [Systemen als het project Vitaal en het alerteringsstelsel zullen een eerste invulling krijgen in het kader van terrorismebestrijding, hoewel zij niet exclusief voor terrorismebestrijding worden gerealiseerd.]
- vormgeving bijzondere bijstand;
- oefeningen;
- evaluaties en
- het monitoren van beleidsterreinen waarvoor de eerste verantwoordelijkheid primair bij andere departementen ligt, als:
 - financiële stromen in relatie tot terrorisme;
 - NBC-terrorisme (terrorisme met nucleair, biologisch en/of chemische middelen);
 - infrastructurele voorzieningen.

Het combineren, analyseren, veredelen en gebruiken van informatie

Met betrekking tot het verwerven combineren, analyseren, veredelen en gebruiken van informatie is een andere organisatie nodig. Informatie is de belangrijkste «grondstof» voor terrorismebestrijding. Daarbij gaat het in de regel niet om concrete aanwijzingen, maar om het verzamelen van

gegevens uit een groot aantal bronnen of om het zoeken van patronen, verschillen of opvallende onregelmatigheden in gegevensverzamelingen. Dit geschiedt door een aantal verschillende, al dan niet daarvoor gespecialiseerde diensten.

De resultaten van de werkzaamheden van deze diensten worden op verschillende wijzen gebruikt. In de eerste plaats leveren ze direct input voor beleidsbeslissingen of voor de opsporing en vervolging van personen. Daarbij moeten ze eventueel gecombineerd worden met informatie afkomstig van andere diensten of uit andere bestuurlijke bronnen. Maar de resultaten van alle diensten tezamen moeten ook de input opleveren voor de informatie van de overheid op basis waarvan voortdurend een dreigingsbeeld voor Nederland verkregen kan worden. Een dreigingsanalyse wordt opgebouwd uit (onder meer) algemene trends en ontwikkelingen, dreigingsanalyses uit de EU, de speciale omstandigheden in eigen land en een analyse van de risicotargets. Op dit moment wordt nog niet voorzien in de voortdurende behoefte aan diverse dreigingsanalyses op elk gewenst moment.

De organisatie van deze onderscheiden functies moet verschillend zijn. Het verzamelen van informatie, het bewerken en analyseren daarvan ten behoeve van de signalering van bepaalde voorvallen, de bewaking van personen of objecten, of de verkenning van mogelijke bijzondere ontwikkelingen, dient zoveel mogelijk binnen of tussen specifiek betrokken diensten te geschieden. Hierna onder 5 wordt ingegaan op de wijze waarop dit thans is georganiseerd voor het volgen van personen die bijzondere aandacht vergen.

Het ontwikkelen en bijhouden van dreigingsanalyses en het bewaken van algemene ontwikkelingen, vergt echter betrokkenheid van zoveel mogelijk diensten en samenwerking op een zo hoog mogelijk niveau. Er bestaat daarom ook behoefte aan een centraal punt dat zich specialiseert in dreigingsanalyses in de breedste zin des woords en voor verschillende doelgroepen en/of klanten.

Als onderdeel van de NCTb wordt daarom een expertise- en analysecentrum gevormd, waarin naast de AIVD (die voor haar inbreng tevens gebruik maakt van dreigingsanalyses van diensten in het buitenland) en de politie, ook de MIVD, de IND, de Kmar, de FIOD/ECD, de Douane en Buitenlandse Zaken en eventuele andere partners participeren. Het centrum bereidt adviezen voor met betrekking tot de algemene situatie op terrorismegebied. Dit betekent geen dubbeling van het werk dat bij de onderscheidende diensten wordt uitgevoerd, maar een aanvulling door samenvoeging en beleidsmatige doorvertaling van de aangeleverde informatie. Dit mede in relatie met eventueel te nemen maatregelen. Het centrum vervult daarnaast een afstemmingsfunctie naar alle betrokken organisaties. Het centrum zal ook de informatieverzameling ten behoeve van de nationaal coördinator bewaking en beveiliging verzekeren.

Producten van het kenniscentrum zullen onder meer moeten zijn:

- integrale (regionale, nationale en internationale) dreigingsanalyses;
- analyses ten behoeve van het Nationaal Alerteringsstelsel;
- analyses ten aanzien van Bewaking en Beveiliging;
- specifieke analyses op verzoek van bijvoorbeeld gemeenten (onder andere ten behoeve van evenementen of andere soft targets).

Het is echter niet de bedoeling dat het zich ook richt op de persoonsgerichte aanpak en gerichte maatregelen jegens personen, waartoe het samenwerkingsverband AIVD/KLPD/OM/IND in het leven is geroepen.

Communicatie en voorlichting

Een wezenlijk element voor de wijze waarop de samenleving met het risico van terrorismeaanslagen leert om te gaan is de wijze waarop over de dreiging en de concrete risico's wordt gecommuniceerd. Het gevaar van ondoordachte voorlichting is enerzijds dat velen in het dagelijks leven

in voortdurende vrees leven en zich belemmerd voelen bij tal van activiteiten. Het andere uiterste is dat men went aan frequente waarschuwingen en ongevoelig wordt voor mogelijke signalen, ook wanneer dat juist nodig zou zijn. Enerzijds zal in het belang van een effectieve terrorismebestrijding niet altijd volledige openheid gegeven kunnen worden over maatregelen die getroffen worden. Maar anderzijds is een niet geringer risico dat de indruk ontstaat dat er niets gebeurt of dat de bevoegde instanties niet tegen hun taak opgewassen zijn. Risico van gebrekkige communicatie is tenslotte dat wanneer onverhoopt een aanslag wordt gepleegd, het publiek handelingsvermogen, dat op dat moment bij uitstek nodig is, wordt verlamd door een woedende publieke opinie over nalatigheid.

Tegen deze achtergrond is het ontwikkelen van een uniform, samenhangend beleid met betrekking tot de communicatie over dreigingsanalyses, voorvallen, genomen maatregelen en het beleid dat door de overheid wordt ontwikkeld, van fundamenteel belang voor een adequate aanpak van de terrorismedreiging. De NCTb is integraal verantwoordelijk voor de communicatie rondom terrorisme. Onder zijn regie geschiedt dan ook de voorlichting en woordvoering over terrorisme(bestrijding).

Adequate doorzettingsmacht

Het complexe karakter van een terroristische dreiging en de enorme impact die een aanslag zou kunnen hebben, vragen om een effectieve nationale aansturing. In geval van dreiging van een terroristische aanslag dient verzekerd te zijn dat de noodzakelijke maatregelen onverwijld kunnen worden genomen. Een dergelijke verzekering is noodzakelijk opdat de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hun verantwoordelijkheden voor de bestrijding van terrorisme kunnen waarmaken. De concrete dreiging van een terroristische aanslag zou steeds ook de mogelijkheid van een strafbaar feit opleveren. Het voorkomen daarvan valt via het Openbaar Ministerie onder de minister van Justitie.

Het kan evenwel nodig zijn dat ook andere operationele maatregelen getroffen worden. Gedacht kan worden aan een opdracht tot het ontruimen van een gebouw of het blokkeren van wegen. De bevoegdheid daartoe ligt voor een deel bij de gemeenten. Maatregelen op het terrein van andere bewindspersonen kunnen eveneens aan de orde zijn. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de noodzaak het treinverkeer op een bepaald traject stil te leggen, of aan het staken van het telecomverkeer in een bepaalde regio.

De door terrorismebestrijding ingegeven maatregelen dienen steeds onmiddellijk te worden uitgevoerd. Normaal gesproken dient dit plaats te vinden langs de bestaande, normale gezagslijnen en via de gebruikelijke procedures.

Binnen het kabinet is afgesproken, dat iedere minister direct zijn/haar medewerking verleent ter uitvoering van de te treffen maatregelen. In bedreigende situaties, waar overleg of overeenstemming, gezien de urgentie niet meer tot de mogelijkheden behoort zal het, zoals aangegeven tijdens het debat met de Tweede Kamer op 14 april jl., uiteindelijk de minister van Justitie zijn die, in zijn hoedanigheid van coördinerend minister van terrorismebestrijding de doorslaggevende bevoegdheid heeft om de noodzakelijke maatregelen te treffen, eventueel met bevoegdheden die liggen op het terrein van andere ministers. Dit zal bij wet geregeld worden.

Gezien de huidige dreigingen die tegenover onze samenleving zijn geuit, achten wij het noodzakelijk dat in de tussenliggende periode tot aan de inwerkingtreding van deze wet, de coördinerende minister voor terrorismebestrijding van deze bevoegdheden gebruik zal kunnen maken. Een

koninklijk besluit, op voordracht van de minister-president zal daarin voorzien.

5. Informatie, observeren en volgen

Preventie en bestrijding van terrorisme dienen zich in de eerste plaats te richten op actuele en mogelijke daders. Die dienen zich doorgaans niet openlijk aan. Tegelijk zijn het risico en de mogelijke gevolgen van een terrorismeaanslag zodanig dat men zich niet kan permitteren te wachten totdat ten aanzien van bepaalde personen concrete, harde vermoedens, verdenkingen of bewijzen zijn gerezen. Dan zal ingrijpen doorgaans te laat komen. Vandaar dat maatregelen en voorzieningen nodig zijn die de overheid in staat stellen om tijdig signalen en indicaties te onderkennen die argwaan rechtvaardigen, alsook om personen tegen wie die argwaan is gerezen te kunnen observeren en volgen teneinde vast te stellen of de argwaan gerechtvaardigd is of niet.

Met het oog hierop heeft het kabinet na de aanslagen in Madrid maatregelen getroffen waarmee verzekerd moet worden dat personen die op enigerlei wijze argwaan wekken in verband met terroristische activiteiten of ondersteuning daarvan «in het oog» kunnen worden gehouden. Het gaat daarbij niet om personen die zijn te typeren als «hard core» terroristen van wie een acuut gevaar uitgaat of ten aanzien van wie concrete vermoedens bestaan van betrokkenheid bij aan terrorisme gerelateerde strafbare feiten; het betreft personen die in eerdere of nog lopende onderzoeken van de AIVD en politie, op enig moment naar voren zijn gekomen als mogelijke schakels in terroristische netwerken.

Het resultaat is een geheel nieuw samenwerkingsverband tussen de AIVD, politie, OM en IND waarin ook de MIVD wil gaan participeren. De diensten hebben hun informatie-uitwisseling geïntensiveerd door de inrichting van een CT(Contra-Terrorisme)-infobox. Deze CT-infobox is een informatie-knooppunt en analyse-eenheid. Verschillende informatiebestanden worden zo met elkaar gecombineerd, waarna de informatie aan een multidisciplinaire beoordeling wordt onderworpen. Zo wordt in een vroegtijdig stadium op basis van een zo compleet mogelijk beeld een afgewogen risico-inschatting gemaakt aan de hand waarvan tot een passende operationele aanpak wordt besloten. De dienst die over de hiervoor relevante informatie beschikt brengt deze door middel van een ambtsbericht ter kennis aan de dienst die verantwoordelijk is voor de operationele aanpak. Uiteraard geschiedt de informatie-uitwisseling conform de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.

Die operationele aanpak kan bestaan uit a) strafrechtelijk ingrijpen, b) vreemdelingrechtelijk optreden, c) inlichtingenmatig observeren of d) verstoren. Ook kan worden gekozen voor een combinatie van deze methoden. Van belang daarbij is dat de activiteiten van de diverse actoren zijn gebonden aan de voor hen geldende wettelijke bepalingen – strafvordering voor politie en OM, de WIV voor de AIVD en vreemdelingenwetgeving voor de IND. Getracht wordt om bovenstaande methoden met inachtneming van deze wettelijke bepalingen zo veel mogelijk in aanvulling op elkaar in te zetten ten einde een optimale risicoreductie te bewerkstelligen ten aanzien van de terroristische dreiging.

Als geen concreet vermoeden van betrokkenheid bij strafbare feiten bestaat, of deze niet op grond van het vreemdelingenrecht kan worden uitgezet, zal gestreefd worden naar inlichtingenmatige observatie. De eerste resultaten binnen het samenwerkingsverband geven aan dat van de door politie en AIVD geïdentificeerde risicopersonen slechts een beperkt gedeelte succesvol kan worden aangepakt middels het straf- of vreemdelingenrecht. Om het risico dat een dergelijk persoon zich ongemerkt met aan terrorisme gerelateerde activiteiten zal inlaten tot een

aanvaardbaar niveau terug te brengen kan worden besloten diens gangen en contacten na te gaan. Dit inlichtingenmatige observeren, «monitoren», kan over een lange periode worden voortgezet.

Wanneer tijdens het monitoren aan terrorisme gerelateerde activiteiten worden geconstateerd, die niet tevens als strafbare feiten kunnen worden getypeerd, kan worden gekozen deze activiteiten te verstoren. Met verstoren wordt bedoeld het zodanig «in de gaten houden» van iemand dat hem en zijn omgeving duidelijk wordt dat hij onderwerp is van enigerlei vorm van overheidsoptreden, zonodig met gebruikmaking van andere wettelijke bevoegdheden, zodat de persoon feitelijk geen rol meer zal kunnen spelen in aan terrorisme gerelateerde zaken. Een verdere ontwikkeling van een dergelijk persoon tot bruikbare partner in terroristische activiteiten wordt daarmee voorkomen.

De aansturing van politie en openbaar ministerie in de aanpak van de aan terrorisme te relateren personen valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie, de aansturing van de AIVD onder de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In het kader van verstoringsacties kunnen echter ook andere diensten en organisaties, die niet onder de verantwoordelijkheid van deze ministers vallen, worden ingeschakeld. Deze diensten en organisaties kennen verschillende aansturingsmechanismen en hun eigen plancycli. Voor verstoringsacties is het echter van het grootste belang dat de actie onverwijld wordt uitgevoerd. Daarbij kunnen interne prioriteitstellingen van diensten of organisaties worden doorkruist. Om vertraging of aansturingsproblemen te voorkomen heeft het kabinet besloten de minister van Justitie verantwoordelijkheid te geven voor de algemene aanpak ter zake van verstoringsacties. Dit betekent dat de minister van Justitie van andere bewindslieden kan vragen de onder hen ressorterende diensten – uiteraard binnen het bestaande wettelijk kader en met behulp van bestaande bevoegdheden – gericht in te zetten op bepaalde potentiële terroristen. Een eventuele doorkruising van bestaand beleid of planning wordt gerechtvaardigd door het urgente karakter van de bestrijding van terrorisme. De KLPD/UTBT heeft een centrale rol bij de bewaking van de samenhang van de verschillende feitelijke acties die in het kader een verstoringsactie worden ondernomen.

Een ander aspect van het toezicht op personen is het gebruik van vreemdelingrechtelijke mogelijkheden. Hierbij is het uitgangspunt dat de toelating van een vreemdeling zo mogelijk al vóór de grens wordt getoetst. Dat betekent dat reeds bij het eerste contact met de ambassade bezien wordt of aan de voorwaarden voor toelating wordt voldaan. Wanneer ten aanzien van betrokkene een vermoeden bestaat van betrokkenheid bij strafbare feiten die terroristische activiteiten kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld het vervalsen van officiële documenten, maar ook aan diefstal of drugshandel teneinde terrorisme te kunnen financieren, zal niet worden ingestemd met de afgifte van een visum voor Nederland. Een volgende controle wordt uitgevoerd door het houden van preboardingchecks door de KMar op risicovluchten. Bij aankomst op de Nederlandse luchthavens worden daarna door de KMar op bepaalde vluchten controles gehouden direct bij het verlaten van het vliegtuig (gate controles). In de toelatingsprocedure wordt vervolgens door de IND speciaal aandacht besteed aan art 1F van het Verdrag van Genève en terrorisme. Tot slot wordt in Nederland door middel van het binnenlands vreemdelingen-toezicht door de Vreemdelingenpolitie controle uitgeoefend, ook op het terrein van terrorismebestrijding.

6. Verruiming van bevoegdheden in verband met het voorkomen van terrorisme

Het voorkomen van terrorisme impliceert dat tijdig kan worden ingegrepen indien de beschikbare informatie daarop wijst. Dergelijk ingrijpen zal bij concrete vermoedens doorgaans in het kader van het strafrecht plaatsvinden. Strafrecht heeft immers niet alleen betekenis bij het reageren op gepleegd onrecht, maar ook bij het voorkomen daarvan. Dat neemt niet weg dat het strafrecht hierbij wordt toegepast op situaties en activiteiten die in tal van opzichten eerder lijkt op een «oorlogssituatie» of een andere uitzonderingstoestand, dan op commune misdrijven binnen een geordende samenleving. Dat kan een spanning opleveren tussen wat strafrechtelijk aanvaardbaar is en wat ter bescherming van de samenleving wenselijk wordt geacht. In de Nederlandse rechtsorde levert dit evenwel geen probleem meer op. Met de Wet terroristische misdrijven is in het Wetboek van Strafrecht een aparte categorie misdrijven geïntroduceerd. Door de verruiming van de strafbaarheid van voorbereidingshandelingen, het strafbaar stellen van samenspanning tot ernstige terroristische misdrijven en van rekrutering voor de geweldadige jihad, is het mogelijk om in een vroegtijdig stadium strafvorderlijke bevoegdheden in te zetten en derhalve vroegtijdig in te grijpen.

De strafrechtelijke organen dienen over de passende bevoegdheden te beschikken om op basis van de informatie die tot hun beschikking is gekomen de strafzaak gereed te maken voor berechting. Met het oog daarop heeft de regering tot dusver al op vele punten een aanpassing van de wetgeving voorgesteld. Een overzicht van alle maatregelen vindt u in de voortgangsrapportages bij het Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid (Kamerstukken II, 2001–2002, 27 925, nr. 10), in de nota Terrorisme en de bescherming van de samenleving (Kamerstukken II, 2002–2003, 27 925, nr. 94) en de brief direct na de aanslagen in Madrid (Kamerstukken II, 2003–2004, 27 925, nr. 123). Als resultaat van de doorlichting van de wetgeving, welke eerder werd aangekondigd in de laatstgenoemde brief, bereidt het kabinet thans een aantal voorstellen voor tot verdere verruiming van bevoegdheden in verband met het voorkomen van terrorisme.

Een belangrijk instrument om in de initiële fase van een opsporingsonderzoek de nodige gegevens te vergaren betreft het instellen van een verkennend onderzoek. Artikel 126gg Sv bepaalt omtrent het verkennend onderzoek dat de officier van justitie, bij aanwijzingen dat binnen verzamelingen van personen ernstige misdrijven worden beraamd of gepleegd, kan bevelen dat opsporingsambtenaren daarnaar een onderzoek instellen met als doel de voorbereiding van opsporing. Deze bevoegdheid is ook van nut in de context van terrorismebestrijding. De officier van justitie kan daarbij, indien dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het onderzoek, bepalen dat artikel 9, eerste lid, van Wet bescherming persoonsgegevens met betrekking tot het onderzoek niet van toepassing is op daarbij nader aan te wijzen openbare registers die bij wet zijn ingesteld. Op dit moment biedt de regeling van het verkennend onderzoek vanwege de restricties onvoldoende mogelijkheden bij onderzoeken naar terroristische activiteiten. Het kabinet komt daarom met een voorstel om deze bevoegdheid tot het doen van verkennend onderzoek bij misdrijven van terroristische aard te verruimen. Het gaat daarbij dan om het verkrijgen van identificerende gegevens van andere instanties dan overheidsinstanties, maar ook om het koppelen van gegevens ten behoeve van een dergelijk verkennend onderzoek die reeds beschikbaar zijn bij de politie, aan gegevens bij andere overheidsinstanties of bij particuliere instanties.

Een tweede bevoegdheid die van belang is ter voorkoming en opsporing van terroristische misdrijven is de bevoegdheid tot preventief fouilleren.

De Wet Wapens en munitie maakt het mogelijk bij het bestaan van aanwijzingen verpakkingen te doen openen, vervoermiddelen te doen stilstaan en onderzoeken, alsmede personen te fouilleren. Buiten het bestaan van aanwijzingen kunnen deze bevoegdheden bovendien worden toegepast in vooraf aangewezen veiligheidsgebieden. Het kabinet bereidt een wetsvoorstel voor waarin genoemde bevoegdheden in een aantal opzichten worden uitgebreid. Deze wetswijziging moet het mogelijk maken dat in verband met een (dreigende) terroristische aanslag de officier van justitie in een aangewezen gebied (bijvoorbeeld vervoersassen zoals een auto-snelweg of een treintraject) een ieder kan laten fouilleren en verpakkingen en vervoersmiddelen kan laten doorzoeken. Deze regeling komt naast de thans geldende regelgeving met betrekking tot preventief fouilleren, waarbij de burgemeester een verantwoordelijkheid heeft. De bevoegdheid tot preventief fouilleren zal, met het oog op terrorismebestrijding, gelijk worden gesteld aan de WED-bevoegdheden tot het doen openen van verpakkingen en het onderzoeken en doen stilstaan van voertuigen, waar de officier van justitie bij het bestaan van aanwijzingen thans reeds kan gelasten dat deze bevoegdheden jegens een ieder kunnen worden uitgeoefend.

Een derde categorie van bevoegdheden wordt gevormd door de bijzondere opsporingsbevoegdheden (telefoontap, infiltratie, stelselmatige observatie etc).

Deze bevoegdheden kunnen worden uitgeoefend in een onderzoek dat niet beperkt is tot een verdenking van een concreet strafbaar feit. Het gaat in dat geval om bijzondere bevoegdheden tot opsporing voor het onderzoek naar het beramen of plegen van ernstige misdrijven in georganiseerd verband. De toepassing is gekoppeld aan het redelijk vermoeden dat in georganiseerd verband nader omschreven ernstige misdrijven worden beraamd of gepleegd.

Uitoefening van deze bevoegdheden is thans reeds met het oog op terrorismebestrijding mogelijk. Ook een terroristische cel kan een «georganiseerd verband» zijn. Bij onvoldoende aanwijzingen van een dergelijk verband kan onderzoek naar het beramen van ernstige strafbare feiten, waarbij geen eis van verdenking van een concreet misdrijf wordt gesteld, echter eveneens wenselijk zijn. Tegen die achtergrond bereidt het kabinet een wetsvoorstel voor dat ertoe strekt – binnen de grondrechtelijke kaders – de wettelijke mogelijkheden tot toepassing van de bijzondere opsporingsbevoegdheden in verband met terrorismebestrijding te verruimen. Indien deze verruiming consequenties heeft voor de Wiv, zal deze eveneens worden aangepast.

Inzake de voorlopige vrijheidsbeneming van verdachten van terroristische misdrijven wordt eveneens een voorstel gedaan. In het bijzonder bij terroristische misdrijven doet de situatie zich voor dat inverzekeringstelling op basis van een betrekkelijk lichte verdenking plaatsvindt. Een bevel tot bewaring door de rechter-commissaris blijft vervolgens achterwege als het onderzoek in de beschikbare korte periode te weinig heeft opgeleverd. De eis van ernstige bezwaren dwingt daar thans toe.

Het kabinet zal een wetsvoorstel voorbereiden waarin bij terroristische misdrijven bewaring mogelijk wordt gemaakt op grond van de verdenking, ook buiten het geval van ernstige bezwaren.

Uit het Wetboek van Strafvordering vloeit verder voort dat een strafzaak na 106 dagen op de terechtzitting moet worden behandeld, waarbij de processtukken voor alle procesdeelnemers in te zien zijn. Deze tijdspanne kan in het bijzonder bij onderzoek naar terroristische misdrijven te kort zijn om de door de wet gevorderde openheid van zaken te geven. Het kabinet wil deze regeling aldus herzien dat het langer onvolledig houden van de processtukken bij terrorisme mogelijk wordt.

Met betrekking tot de AIVD zijn inmiddels enige wetsvoorstellen aangekondigd die de dienst in staat stellen adequaat te reageren op de huidige dreigingssituatie.

Voorts worden de consequenties voor de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van asiel en migratie in ogenschouw genomen.

7. Nationaal alerteringsstelsel

Naast de eerder genoemde maatregelen is een stelsel in ontwikkeling aan de hand waarvan overheden, bedrijfsleven en het publiek wordt geïnformeerd over actuele dreigingen en risico's. Het stelsel maakt het mogelijk dat snel gepaste maatregelen worden getroffen om de kans op aanslagen en andere crises te reduceren, ook als het gevaar zich op meerdere locaties tegelijk richt.

In dit hoofdstuk informeren wij u over de voortgang van de ontwikkeling van het alerteringsstelsel en de verdere planning. Tevens wordt op hoofdlijnen de toekomstige werking van het stelsel uitgelegd.

Doel en werking

Doel van het Nationale alerteringsstelsel is om overheidsinstanties, operationele diensten, vitale bedrijven en (overige) publieke en bedrijfssectoren duidelijk te maken welke staat van alertheid en maatregelen zijn geboden, teneinde het risico van een crisis te reduceren. Het stelsel voorziet daartoe in een aantal alerteringsniveaus met bij elk niveau een bijbehorend pakket aan maatregelen en sluit zoveel mogelijk aan op andere internationale systemen. Het stelsel wordt ontwikkeld voor de gehele crisisbeheersing, dat wil zeggen dat het voor elk crisistype toepasbaar is. De ontwikkeling van dit stelsel is ook aangekondigd in het Beleidsplan Crisisbeheersing 2004–2007 (TK 2003–2004, 29 668, nr. 1). De uitwerking ervan voor het voorkomen van terroristische aanslagen loopt vooruit op de ontwikkeling voor andere crisistypen.

Alerteringsniveaus voor terrorisme worden afgekondigd door de coördinerend minister voor terrorismebestrijding, de minister van Justitie. Vanwege de betrokkenheid van bestuurlijke en operationele autoriteiten, overlegt de minister van Justitie met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, tenzij de tijd daarvoor gelet op de concreetheid van de dreiging ontbreekt. De afkondiging van alerteringsniveaus wordt op basis van dreigings- en risicoanalyses zo veel als mogelijk naar tijd en plaats toegespitst op het dan geldende risico. Dit betekent dat een alerteringsniveau kan gelden voor een bepaalde (deel)sector of voor een bepaald gebied, terwijl voor andere sectoren en/of gebieden een minder hoog niveau geldt c.q. blijft gelden. Hiermee wordt voorkomen dat een specifieke dreiging onnodig leidt tot maatregelen in het hele land.

Met het stelsel wordt beoogd bij toegenomen risico een onmiddellijke en eenduidige reflex te organiseren bij overheden, operationele diensten en relevante sectoren/bedrijven, waarbij voor ieder duidelijk is welke actie nodig is en wat van anderen verwacht mag worden. Het alerteringsstelsel is dan ook alles behalve onverbindend. Indien wordt besloten tot een bepaald alerteringsniveau, wordt van de desbetreffende bestuursorganen, diensten en (bedrijfs)sectoren verwacht dat zij de bijbehorende maatregelen zullen nemen. Welke maatregelen dit zijn, zal voorafgaand aan de invoering van het stelsel in instructies over de benodigde handelwijze zijn vastgelegd.

Invoering

Momenteel worden de bedoelde instructies met betrekking tot de te

treffen maatregelen voorbereid, waarbij onder regie van de centrale overheid op elkaar afgestemde maatregelenpakketten van (mede)overheden, operationele diensten en betrokken publieke en bedrijfssectoren worden ontwikkeld. Tegen de achtergrond van de aanslagen in Madrid is het nationale alerteringssysteem vooralsnog globaal uitgewerkt voor het risico van terroristische aanslagen langs het scenario van een aanslag op de sector Spoor. Met betrekking tot dit scenario worden thans de maatregelen uitgediept en per alerteringsniveau toebedeeld aan de betrokken overheden en partijen uit de desbetreffende bedrijfssector. Gedacht moet daarbij worden aan een naar ernst van het risico oplopende schaal van maatregelen, oplopend van politieursurveillance tot volledige afzetting van een gebied. Ook het bedrijfsleven neemt de benodigde maatregelen: van instructie tot extra alertheid personeel, extra toegangscontrole, tot het stilleggen treinverkeer. Er bestaat op hoofdlijnen overeenstemming over de te treffen maatregelen, echter nadere detailuitwerking – waaronder de kwaliteitscriteria zoals toegestaan tijdsverloop, etc – is noodzakelijk. Aansluitend kan dan door de betrokken organisaties geïnvesteerd worden in de preparatie op de maatregelen, zodat deze snel kunnen worden getroffen indien de situatie daarom gebiedt.

Recent is gestart met verbreding van het systeem tot andere mogelijke doelwitten van terroristische aanslagen, waarbij de resultaten van de «pilot spoor» leidraad zijn voor de instructies die voor de overige sectoren worden uitgewerkt. In een aantal gevallen is op lokaal niveau al invulling gegeven aan de nodige maatregelen.

Aan de ontwikkeling van het systeem wordt met grote urgentie gewerkt. Gelet op de omvang en complexiteit van het systeem vergt de implementatie ervan een gedegen voorbereiding. De oorspronkelijk voorziene planning (zie Kamerstukken II, 2003–2004, 29 925, nr. 123) is te krap gebleken. Het is thans de bedoeling dat de functionele voorbereiding op 1 januari 2005 zal zijn afgerond zodat alsdan een aanvang kan worden gemaakt met de technische en operationele invoering van het stelsel met betrekking tot terrorisme.

Buiten de situatie van buitengewone omstandigheden zijn de wettelijke bevoegdheden om opdracht te geven tot het treffen van maatregelen op dit moment ontoereikend. Gelet op het grote belang van het voorkomen van terroristische aanslagen gaan wij er van uit dat desalniettemin vrij algemeen de gewenste en afgesproken maatregelen getroffen zullen worden, zodat met de invoering van het alerteringssysteem niet gewacht hoeft te worden totdat daartoe nodige wettelijke verplichtingen in werking zijn getreden. De wijze waarop dit wordt vormgegeven is hierboven reeds aangegeven.

Communicatie

Communicatie is een belangrijk aspect bij het alerteringssysteem. Het systeem zal ertoe bijdragen dat het publiek is geïnformeerd over de benodigde waakzaamheid in verband met mogelijke crises, zoals terroristische aanslagen en informeert de burger over de maatregelen die in verband daarmee nodig zijn. Uitgangspunt daarbij is burgers een helder beeld te geven van de risico's, waarbij door een juiste dosering en gebruik voorkomen moet worden dat door «inflatie» er een uitholling ontstaat van het stelsel. In iedere situatie waarin sprake is van het wisselen van een alerteringsniveau zal de burger telkens een duidelijk en concreet handelingsperspectief worden geboden.

De inwerkingtreding van dit systeem zal worden voorafgegaan door een intensieve implementatie- en voorlichtingscampagne die zich richt op zowel overheidsinstanties en publieke en bedrijfssectoren als op burgers.

Daartoe wordt momenteel een communicatiestrategie ontwikkeld. De campagne moet bereiken dat bij alle betrokken partijen en burgers een helder inzicht bestaat in de werking van het systeem en in de attitude en handelwijze die wordt verwacht bij afkondiging van een alerteringsniveau door de centrale overheid. De campagne moet er mede toe leiden het vertrouwen van de samenleving te bevestigen dat de overheid het gevaar van terrorisme onderkent en maatregelen treft en dat zij burgers serieus neemt en hen informeert. De campagne zal gelanceerd worden op het moment dat de partijen ook daadwerkelijk werken volgens het af te spreken alerteringssysteem. Deze campagne wordt voorafgegaan door een bredere informatievoorziening aan de burgers over het beleid ten aanzien van risicobeheersing.

8. Aanpak van rechtspersonen die terroristische activiteiten ondersteunen

Eveneens is van belang de aanpak van rechtspersonen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij het faciliteren van terroristische organisaties. Daarbij moet vooral gedacht worden aan stichtingen met een liefdadig of religieus karakter die een rol spelen bij de financiering van terroristische activiteiten.

Naar aanleiding van een studie van het Financiële Expertise Centrum (FEC) naar non-profit organisaties en terrorismefinanciering worden maatregelen voorbereid om stichtingen aan een grotere mate van transparantie te onderwerpen. Hierbij wordt aandacht besteed aan een verruiming van controle- en sanctiemogelijkheden ten aanzien van stichtingen. In eerste instantie wordt gekeken naar een beter gebruik van de bestaande mogelijkheden, maar ook naar meer structurele oplossingen. Dit vereist maatregelen onder de verantwoordelijkheid van verschillende departementen en diensten (onder andere Justitie, Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Openbaar Ministerie en AIVD).

Onderdeel van deze aanpak bestaat eruit dat het Openbaar Ministerie zijn in het Burgerlijk Wetboek neergelegde civielrechtelijke bevoegdheden ten aanzien van rechtspersonen in dit aandachtsgebied inzet. Het OM is gestart met een pilot waarin de reikwijdte van deze mogelijkheid in deze specifieke omstandigheden zal worden verkend. Het gaat daarbij bijv. om een vordering bij de rechtbank tot ontbinding van een rechtspersoon, een verzoek tot verbodenverklaring, een verzoek aan bestuurders om inlichtingen bij ernstige twijfel of de statuten te goeder trouw worden nageleefd of het bestuur naar behoren wordt gevoerd of het vorderen van ontslag van bestuurders bij wanbeheer.

Naast het onderzoek naar de mogelijkheid en wenselijkheid van de inzet van de civiele bevoegdheden van het Openbaar Ministerie op dit gebied wordt bezien op welke wijze de transparantie van rechtspersonen kan worden bevorderd door een aanscherping van de publicatieplicht en het opzetten van een methode voor de risicoanalyse.

Voor een volledig overzicht van het kabinetsbeleid op dit punt verwijs ik naar de nota aan uw Kamer (Kamerstukken II, 2003–2004, 27 925, nr. 136) over de bestrijding van misbruik van non-profitorganisaties voor terrorismefinanciering naar aanleiding van het rapport van het Financieel Expertise Centrum over dat onderwerp uit 2003.

9. Internationale samenwerking

De bestrijding van terrorisme in Nederland staat uiteraard niet op zichzelf, maar dient onderdeel te zijn van een gecoördineerde samenwerking met andere landen om in breder, internationaal verband terrorisme te bestrijden. Daartoe zijn verschillende initiatieven ontplooid.

Als voorzitter van de EU speelt Nederland een belangrijke rol bij het verder ontwikkelen en implementeren van de verschillende initiatieven. Onderstaand treft u een overzicht aan van de activiteiten die inmiddels in EU-verband zijn ondernomen en de acties waarop Nederland zich in het kader van het voorzitterschap zal richten.

Van groot belang is de aanwijzing van een EU-coördinator terrorismebestrijding, de heer De Vries, die o.m. tot taak heeft gekregen de verschillende EU-gremia die zich met terrorismebestrijding bezig houden aan te sporen tot betere samenwerking en afstemming en de uitvoering van het actieplan terrorismebestrijding te coördineren. Er is een herzien actieplan gekomen waarin nieuwe en bestaande acties op het terrein van terrorismebestrijding in de EU opgenomen zijn die met spoed tot implementatie gebracht moeten worden. Verder wordt de inlichtingencapaciteit van de EU, het SITCEN, uitgebreid met afgevaardigden van veiligheidsdiensten waardoor informatie-uitwisseling op EU niveau in de toekomst beter kan gaan verlopen. Voorts is de European Taskforce of Policechefs betrokken bij terrorismebestrijding en richt zich in dit verband ook meer op intensievere informatie-uitwisseling. Daarnaast is de Taskforce Terrorism bij Europol is geactiveerd.

In het kader van het EU-voorzitterschap richt Nederland zich in vervolg op de acties n.a.v. 11 maart 2004 met name op verbeterde samenwerking en informatie-uitwisseling tussen politie en I&V-diensten, pijleroverstijgende samenwerking, het versterken van operationele samenwerking tussen de lidstaten en het ontwikkelen van een contrastrategie tegen rekrutering voor terrorisme. Nederland zet in op een verdere ontwikkeling van de bijdrage van het Europees Veiligheids- en Defensie beleid aan de bestrijding van terrorisme, waaronder bescherming van de burgerbevolking na een terroristische aanslag (met massavernietigingswapens) en samenwerking met NAVO. Terrorismebestrijding maakt ook prominent onderdeel uit van de JBZ Meerjarenagenda, die naar verwachting door de Europese Raad van 5 november a.s. zal worden vastgesteld. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap zal daarnaast aandacht worden besteed aan de bestrijding van financiering van terrorisme. Gestreefd zal worden naar substantiële voortgang ten aanzien van de totstandkoming van de derde richtlijn witwassen en de realisering van maatregelen die verplichten tot het opnemen van afzender-informatie bij girale betalingen. Spoedige totstandkoming van maatregelen ten aanzien van het grensoverschrijdend verkeer van contante geldstromen heeft eveneens prioriteit. Tevens zal in Europees verband de discussie ten aanzien van de transparantie en regulering van zogenaamde non-profit organisaties worden opgestart. Evaluatie van het Europees mechanisme ten aanzien van het bevriezen van tegoeden van terroristen en terroristische organisaties wordt ook ter hand worden genomen. Tenslotte zal Nederland de samenwerking met derde landen op het gebied van terrorismebestrijding versterken. In nauwe samenwerking met de EU-terrorismecoördinator zal met een groep van prioritaire landen gewerkt worden aan verbetering van samenwerking en technische assistentie worden gegeven bij implementatie van internationale verplichtingen.

10. Beperken voedingsbodem terrorisme

De aanpak van terrorisme dient niet uitsluitend gericht te zijn op de mogelijkheid van concrete aanslagen. Er zijn andere aanknopingspunten voor preventie. Een eerste aanknopingspunt is het proces van radicalisering in de huidige mondiale samenleving dat een belangrijke voedingsbodem vormt voor de rekrutering van de daders van terrorismedaden. Een tweede aanknopingspunt is het gegeven dat de bedreiging in belangrijke mate van buiten komt uit landen die zelf vaak niet over voldoende mogelijkheden beschikken om tijdig de signalen te onderkennen van de voorbereiding van aanslagen. Een derde aanknopingspunt is het verschijnsel van landen waar de staat zo zwak is dat terroristische bewegingen daar vrij spel hebben bij de voorbereiding van aanslagen elders (failed states). Het beleid ter voorkoming of beperking van zgn. failed states vormt onderdeel van het buitenlands beleid. Het gaat daarbij om beleid waarvan de resultaten eerst op langere termijn zichtbaar zullen worden. Ondersteuning van landen waar potentiële terroristen zich ophouden bij het ontwikkelen van het vermogen om de daders of hun voorbereiding tijdig te onderkennen en hun communicatie en contacten met het buitenland te kunnen onderscheppen, biedt ook op de korte termijn perspectief, in aanvulling op de maatregelen die binnenlands worden getroffen. Het afremmen, stoppen of zelfs omkeren van het proces van radicalisering, dat een voedingsbodem vormt voor de rekrutering van potentiële daders, is een aanpak die eveneens perspectief biedt.

Radicalisme betreft de (groeierende) bereidheid tot het nastreven en/of ondersteunen van de eigen (politieke of levensbeschouwelijke) opvattingen, die diep ingrijpende veranderingen in de samenleving of een bedreiging van de democratische rechtsorde kunnen impliceren en/of waarbij ondemocratische middelen worden ingezet. Een in het kader van terrorisme in het oog springende en urgente problematiek betreft de radicalisering van (bekeerde) moslims. Maar dat is niet het enige aspect. De radicalisering van andere groepen in de bevolking is een niet minder wezenlijk aspect van de problematiek. Groeiende aanhang van radicale varianten van de islam vormt onmiskenbaar een belangrijke factor, maar de polarisatie tussen moslims en de hun omringende samenleving, alsmede de radicalisering van andere groepen in hun animositeit tegen islamitische burgers vormen een niet geringere potentiële factor. De betrokkenheid van een zeer kleine groep, ook Nederlandse moslims bij het internationaal terrorisme heeft de negatieve appreciatie van de islam in hoge mate versterkt. Dit kan een voedingsbodem zijn voor moslimjongeren.

In de praktijk blijkt dat diverse vormen van radicalisering in onze samenleving veel van de activiteiten die in dit kader worden ontplooid, niet als strafbaar te typeren zijn. Bij het tegengaan van radicalisering moet dan ook niet in de eerste plaats gedacht worden aan de inzet van het strafrecht. Om dezelfde reden gaat het niet alleen om wat de overheid doet; ook individuen en organisaties zullen moeten worden gemobiliseerd. Politiek, landelijke overheid, lokaal bestuur, maatschappelijk middenveld of leden van de moslimgemeenschappen zelf, komen in beeld als actoren om tegengewicht te bieden aan de geconstateerde dreigingen. De bestrijding richt zich enerzijds op het weerbaar maken van kwetsbare groepen en anderzijds op het aangaan en voeren van de dialoog met zowel gematigde als fundamentalistische groepen. In het verlengde daarvan zal het kabinet ook met nadere voorstellen komen ter bestrijding van rekrutering, in het bijzonder in het gevangeniswezen, ten behoeve van terroristische groeperingen.

Hoewel het voorkomen, isoleren of indammen van radicalisering een belangrijk element is om zowel desintegratie, als terrorisme duurzaam te

bestrijden, betreft het hier een vraagstuk dat niet alleen vanuit de optiek van de terrorismebestrijding gezien dient te worden. Om die reden verdient het onderwerp dan ook een bespreking in breder kader. Op korte termijn ontvangt uw Kamer een separate nota waarin de visie en voorname van het kabinet op dit terrein worden beschreven.

Specifiek in het kader van het tegengaan van radicaliseringsprocessen in islamitische kring en het wegnemen van een voedingsbodem voor het ontstaan van islamistisch terrorisme, zijn de afgelopen periode reeds diverse stappen ondernomen. Hoe klein de feitelijke radicale groep ook is, elke gewelddadige aanslag kan grote repercussies hebben op (gevoelens van) de veiligheid en de openbare orde. De weerbaarheid van de samenleving tegen deze dreiging kan enerzijds direct plaatsvinden: het repressief bestrijden van radicale groepen. Anderzijds kan het ook indirect door het versterken van de weerbaarheid van Nederlandse moslims en islamitische gemeenschappen tegen radicaliseringstendenzen in eigen kring. Het kabinet stimuleert dat lokale overheden het debat met binnen hun gemeentegrenzen aanwezige groeperingen die extremistische opvattingen uitdragen. In dit verband heeft een groot aantal burgemeesters van de G30 (de dertig grootste steden in Nederland) vóór de zomer met de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en voor Vreemdelingenzaken en Integratie gesproken over de omgang met radicale moskeeën, in het bijzonder over de aanpak van radicaliseringsprocessen als voedingsbodem voor terrorisme. Tijdens deze burgemeesterconferentie is gesproken over de bestuurlijke mogelijkheden die het lokale bestuur ter beschikking staat. Hierbij wordt gedacht aan verscherping van de voorwaarden voor het verstrekken van subsidies en verlenen van vergunningen. Met name dienen deze afhankelijk gesteld worden van de mate waarin organisaties bereid zijn hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen en openheid te betrachten wat betreft doelstellingen en financiën. Voorts zal op lokaal niveau de dialoog met de islamitische organisaties versterkt worden.

Ook op nationaal niveau wordt de dialoog met islamitische organisaties gevoerd. De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie onderhoudt regelmatig contacten met het Landelijk Overleg Minderheden en periodiek met religieuze contactorganen. In het kader van de specifieke aanpak radicalisering, wordt in samenwerking FORUM een uitvoeringsprogramma ontwikkeld om de discussie over islamitische radicalisering publiekelijk bespreekbaar te maken. Dit programma zal naar verwachting in oktober 2004 aan de Tweede Kamer worden aangeboden door de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie.

11. Financiële implicaties

Invulling geven aan de hiervoor geschetste ambities kost geld. Voor een deel is sprake van herschikkingen binnen reeds bestaande budgetten. Voorts zullen de personeelskosten van de Eenheid bewaken en Beveiligen, die thans verantwoord worden op de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar de begroting van Justitie worden overgeheveld. De netto meerkosten van de Nationale Coördinator Terrorismebestrijding belopen zoals thans voorzien structureel een bedrag van ca. 11 miljoen euro, conform onderstaand overzicht; dit betreft aanvullende budgettering. Bij Voorjaarsnota zullen deze bedragen begrotingstechnisch worden verwerkt. Met betrekking tot de capaciteit van de AIVD zijn bij Voorjaarsnota 2004 bedragen toegevoegd. Een nieuw financieel overzicht zal worden gemaakt op basis van de resultaten van de werkzaamheden van de Commissie Bestuurlijke Evaluatie.

	2005	2006	2007	2008	2009
Personeel	4 000	4 900	4 900	4 900	4 900
Huisvesting	680	850	850	850	850
Beveiliging	120	150	150	150	150
ICT	200	250	250	250	250
Oefeningen	456	570	570	570	570
Inspecties/onderzoek	200	250	250	250	250
Publiekscampagnes/voorlichting	2 350	2 350	2 350	2 350	2 350
Ontwikkeling analysemodellen e.d.	670	670	200	200	200
Informatie en analyse IND	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Reeds beschikbaar budget-Justitie	4 000				
Totaal	6 176	11 490	11 020	11 020	11 020

12. De lange termijn

De uitbreiding en aanpassing van de organisatie en de daarmee beoogde versterking van de aansturing door de minister van Justitie in samenwerking met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, zijn maatregelen die op de korte termijn getroffen moeten en kunnen worden. Daarmee wordt in het verlengde van de eerdere maatregelen van het kabinet na 11 september 2001 en 11 maart 2004, een belangrijke, substantiële vervolgstap gezet die een antwoord biedt op de gesignaleerde knelpunten (versnippering, coördinatie tussen gelijken, gebrek aan eenduidige aansturing), die bovendien op korte termijn gezet kan worden. Daarmee wordt het denken echter niet stopgezet.

De verwachtingen ten aanzien van de ontwikkelingen van het terrorisme en ten aanzien van steeds toenemende dreigingen voor het Westen (waaronder Nederland) zijn van een zodanig ernstige aard dat verdergaande maatregelen noodzakelijk kunnen blijken. Wij zijn van oordeel dat voor de middellange en langere termijn een gedegen verkenning nodig is naar mogelijke alternatieven voor een effectieve en efficiëntere organisatie- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen het terrein van de (nationale) veiligheid. De evaluatie van het functioneren van de politie (zie Hoofdpijnenakkoord), de uitkomsten van het bestuurlijk onderzoek naar de AIVD (Commissie Havermans) en de resultaten van de rijksbrede taakanalyse Andere Overheid (veiligheid en rechtsorde) zullen mede input voor genoemde verkenning kunnen leveren. Deze verkenning vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijkrelaties in overleg met de minister-president en de meest betrokken ministers. Uiterlijk in de tweede helft van 2005 zal genoemde verkenning worden afgerond.

13. Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat de afgelopen jaren, vanaf 11 september 2001, veel tot stand is gebracht. De afgelopen maanden is dat proces voortgezet met bijvoorbeeld de inwerkingtreding van de Wet terroristische misdrijven en intensieve samenwerking tussen de opsporings- en inlichtingendiensten. Dit werk is nooit klaar: er is een concept alerteringsstelsel dat zal worden uitgebouwd, er zijn wetsvoorstellen aanhangig waarmee terrorisme effectiever bestreden kan worden en er komt een nieuwe organisatie. In die organisatie zullen alle partijen samenwerken aan de bestrijding van terrorisme. Dat neemt niet weg dat de kans altijd

bestaat dat in Nederland een aanslag wordt gepleegd. Het kabinet is echter alert en streeft met alle middelen die kans zo klein mogelijk te krijgen.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes

Vergaderjaar 2004–2005

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 5

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN JUSTITIE EN VAN BINNEN-
LANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 januari 2005

1. Een samenhangend stelsel van maatregelen en beleid

Geconfronteerd met de dreiging van internationaal terrorisme, in het bijzonder islamistisch terrorisme, en de realiteit van islamitisch radicalisme binnen de eigen grenzen, heeft Nederland in korte tijd op een groot aantal terreinen systematisch maatregelen getroffen om in te spelen op de nieuwe situatie. Na de aanslagen in september 2001 werd een groot aantal uiteenlopende maatregelen getroffen gericht op bescherming en bewaking. In juni 2003 werd aanvullend een aantal wetswijzigingen en beleidsmaatregelen aangekondigd, gericht op het observeren en tijdig aanpakken van personen en organisaties die mogelijk betrokken zijn bij de voorbereiding van terroristische daden. In maart 2004 werden, mede in het licht van de aanslagen in Madrid, een heroriëntatie en intensivering van het beleid van politie en AIVD ingezet met betrekking tot de observatie van potentiële betrokkenen en het alerteringssysteem. In september 2004 werd begonnen met de inrichting van de Staf van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding. Tevens werd een fundamentele uitbreiding van de strafvorderlijke bevoegdheden bij de bestrijding van terrorisme en een verdere uitbreiding van de capaciteit de betrokken diensten in gang gezet. In november 2004 werd tenslotte, mede tegen de achtergrond van de moord op de heer Van Gogh, besloten tot een verdere versterking van de capaciteit van de AIVD en uitbreiding van de capaciteit op het terrein van bewaking en beveiliging. Deze versterking van het vermogen van de overheid om een antwoord te bieden op de dreiging van deze tijd is gepaard gegaan met een stroom nieuwe wetsvoorstellen, regelgeving, voorzieningen en beleidsmaatregelen. Sinds de aanvaarding van de nieuwe terrorismewetgeving zijn verdere wijzigingen van het wetboek van strafvordering en andere wetten die relevant zijn bij de bestrijding van terrorisme ingediend of in voorbereiding. Dat alles is echter slechts het meest zichtbare deel van de voortdurend groeiende inspanning van de overheid bij de bestrijding van terrorisme en gewelddadig radicalisme. Eerder is Uw Kamer aangekondigd dat bij wet geregeld wordt dat de

Minister van Justitie, in zijn hoedanigheid van coördinerend minister van terrorismebestrijding, in bedreigende situaties waar overleg of overeenstemming gezien de urgentie niet meer tot de mogelijkheden behoort, de doorslaggevende bevoegdheid heeft om de noodzakelijke maatregelen te treffen. Dat kan betekenen dat hij gebruikt maakt van bevoegdheden die liggen op het terrein van andere ministers. Aan het ontwerpen van die bevoegdheid en het doordenken van de gevolgen van zo'n regeling is in de tussentijd voortvarend gewerkt. De Minister van Justitie zal het voorstel binnenkort aan de Ministerraad aanbieden.

Sinds 1 januari 2005 is de Staf van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) met een kernbezetting operationeel geworden. Zoals aangekondigd in de brief van 10 september 2004, is de Staf van de NCTb, die uiteindelijk uit 79 fte zal bestaan, verantwoordelijk voor de voorbereiding van het beleid en de analyse op het gebied van terrorismebestrijding onder verantwoordelijkheid van de coördinerend minister voor terrorismebestrijding – de minister van Justitie – en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Inmiddels maken het *Bureau Beveiliging Burgerluchtvaart*, de *Inspectie Burgerluchtvaart* en de *Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging* en diens eenheid Bewaking en Beveiliging, deel uit van de Staf van de NCTb. Daarnaast worden de acties en het optreden van een groeiend aantal personen, diensten, organisaties en instanties die direct of indirect betrokken zijn bij de bestrijding van terrorisme, vanuit de regisserende rol van de Staf van de NCTb steeds doelmatiger onderling of elkaar afgestemd. Met verschillende bedrijfssectoren en bedrijven die vitale knooppunten in het maatschappelijk verkeer beheren wordt overleg gevoerd over veiligheidsmaatregelen en bewaking.

Voorts wordt de internationale samenwerking en onderlinge afstemming tussen de diensten van verschillende landen steeds verder ontwikkeld en geïntensiveerd. Tijdens het Nederlands voorzitterschap zijn de lijnen voor samenwerking tussen justitie en politie in de landen van de Europese Unie in de komende jaren vastgesteld. De uitvoering van het EU-Actieplan voor de strijd tegen terrorisme van 18 juni 2004 vindt systematisch voortgang. Maar ook de praktische samenwerking is besproken en verder geïntensiveerd. Voorts heeft Nederland de samenwerking met de VS in die periode verder uitgebouwd en vastgelegd in diverse afspraken. Ook hier onttrekken de concrete resultaten zich evenwel veelal aan directe waarneming, anders dan door het uitblijven van nieuwe gewelddadige aanslagen. Er is kortom veel aangepakt in de afgelopen jaren. Daar is overigens ook alle aanleiding voor. De dreiging is onveranderd ernstig. Nederland is niet gevrijwaard gebleven voor aanslagen, zoals duidelijk werd met de aanslag op de heer Van Gogh. Die dreiging heeft verschillende aspecten. Er is de mogelijkheid van aanslagen op gebouwen of plaatsen waar mensenmassa's samenkomen. In verband daarmee is het afgelopen half jaar een aantal maal de bewaking van bepaalde objecten verscherpt. Met de aanslag op Van Gogh is daarnaast de aantasting van het open karakter van de samenleving en van een vrij publiek debat onderstreept. Tenslotte is er het reële gevaar van polarisatie en vijandigheid tussen bevolkingsgroepen langs etnische en levensbeschouwelijke scheidslijnen. Niet alleen de aard van de dreiging is verschillend, maar ook de herkomst. Het kan gaan om personen, netwerken of groepen die aanslagen voorbereiden. Het kan gaan om personen die een gewelddadig radicalisme prediken, waardoor anderen tot misdrijven worden aangezet. De ideeën en invloed kunnen van buiten Nederland komen, maar evenzo is er sprake van radicalisering van eigen bodem, vaak met behulp van internet. Het gaat niet alleen om individuen of kleine groepen personen die zich tot een radicale islam bekeren, maar evenzeer om personen of groepen van andere radicale signatuur (rechts-radicaal, racistisch, anti-semitisch of anti-islamitisch). Het voorkomen van terrorisme en bestrijden

van gewelddadig radicalisme vergt daarom niet alleen het observeren, opsporen en oppakken van wie terroristische aanslagen voorbereidt en het bewaken van personen, gebouwen en knooppunten, maar niet minder dat radicalisering en de groei van radicale groepen wordt tegengegaan, door de rekrutering te stoppen, de voedingsbodem te beperken en de weerbaarheid van bevolkingsgroepen daartegen te verhogen.

2. Voorliggende rapportage

Voorliggende brief sluit aan bij de brieven welke wij op 30 maart, 10 september en 10 november 2004 aan Uw Kamer hebben gericht, waarin de in het voorgaande genoemde intensiveringen van het terrorismebeleid werden beschreven. Zij strekt ertoe een antwoord te geven op het verzoek van Uw Kamer van 8 december 2004 om een aanvulling van de informatie over het beleid en de uitvoering. Zij strekt er tevens toe om Uw Kamer, te informeren over aanvullende maatregelen en middelen die het kabinet daarvoor beschikbaar heeft gesteld, alsmede over de verdeling van die middelen over de verschillende organisaties aan. Deze brief verzenden wij mede namens de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Een nadeel van het op onregelmatige momenten melden van weer nieuwe maatregelen en intensivering is dat het overzicht en de samenhang van de verschillende maatregelen daardoor uit het oog verloren dreigen te raken. Tevens krijgt daardoor de praktische beleidsuitvoering niet de aandacht die deze verdient. Dat daaraan behoefte bestaat leiden wij af uit het verzoek om nog weer aanvullende informatie. Eerder, na de aanslagen van 11 september 2001, werd Uw Kamer via voortgangsrapportages regelmatig over de uitvoering van het actieplan terrorismebestrijding en veiligheid geïnformeerd. Bij de bespreking van de zesde voortgangsrapportage werd evenwel besloten om met het systeem van voortgangsrapportages te stoppen. Die stap was toen gerechtvaardigd, maar in het licht van de voortdurende uitbouw van beleid en intensivering van de uitvoering, menen wij er goed aan te doen opnieuw tot een halfjaarlijkse rapportage aan Uw Kamer over te gaan. Een eerste overzicht van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van maatregelen is als bijlage bij deze brief gevoegd.¹

3. Stand van zaken

In het voorgaande beschreven wij de hoofdlijn van de ontwikkeling van het beleid op het terrein van de bestrijding van terrorisme. Waar komt dit nu in termen van praktische uitvoering op neer en wat is in de afgelopen tijd gerealiseerd? Een systematische beschrijving van de werkzaamheden van de vele instanties die op dit terrein betrokken zijn is minder zinvol. Een puntsgewijze impressie biedt een beter overzicht.

Dreigingsanalyses

- De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) blijft investeren in het tijdig onderkennen van nieuwe, voorspelbare en voorstelbare dreigingen tegen de nationale veiligheid – zowel op het niveau van fenomenen als met betrekking tot (nog) ongekende organisaties en personen- en trends daarin, opdat de dienst de verantwoordelijke instanties tijdig en adequaat kan informeren en alerteren.

Observeren van en informatie-uitwisseling over personen

- De AIVD houdt een aantal personen of groeperingen die mogelijk betrokken zijn bij terroristische activiteiten zo goed mogelijk in het oog. Indien de dienst daarbij stuit op feiten die optreden van andere instanties, bij voorbeeld het OM of de IND, mogelijk en/of noodzakelijk maakt, worden deze met een ambtsbericht geïnformeerd.
- Over een groep personen, die mogelijk een gevaar vormt voor de

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

ationale veiligheid c.q. zich mogelijk bezighoudt met terroristische activiteiten, wordt tussen de AIVD, de politie, het OM en de IND informatie gedeeld in de zogenoemde ContraTerrorisme-infobox (CT-infobox). Ondanks het relatieve korte bestaan van de CT-infobox kan nu al worden geconstateerd dat deze concrete resultaten oplevert. De informatie-uitwisseling kan naast de start van opsporingsonderzoeken, ook leiden tot de inzet van het beschikbare vreemdelingrechtelijke instrumentarium, zoals het intrekken van verblijfsvergunningen en draagt in algemene zin bij aan de afstemming tussen de verschillende betrokken diensten. De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) neemt vanaf 3 januari jl. aan de CT-infobox deel.

Strafvorderlijk en vreemdelingrechtelijk ingrijpen

- In de loop van de afgelopen maanden is een aantal verdachten aangehouden, waarvan voor de rechter zal blijken of zij kunnen worden veroordeeld voor terroristische activiteiten. Na de moord op de heer Van Gogh is naast de verdachte van die moord, Mohammed B, een aantal andere personen aangehouden. In het totaal gaat het om 12 personen, waaronder ook de twee mannen die op 10 november 2004 in het Laakkwartier in Den Haag zijn aangehouden. Zij zitten allen op dit moment nog vast. Met betrekking tot de kring rond Mohammed B. heeft de IND ten aanzien van 3 personen die illegaal in Nederland verblijven een procedure tot ongewenstverklaring gestart. Ten aanzien van de 4 vreemdelingen die over een verblijfstitel beschikken kan gemeld worden dat inmiddels 1 verblijfstitel is ingetrokken.
- Daarnaast is er opgetreden naar aanleiding van verkenningen in het kader van de voorbereiding van een aanslag. Uw Kamer is vanwege de berichtgeving hierover, al bekend met de zaak van Samir A., die in de zomer van 2004 is aangehouden, omdat hij kennelijk een aanslag aan het voorbereiden was. In het kader van deze brief volstaat de mededeling dat verkenningen vaker door opsporing- en veiligheidsdiensten worden opgemerkt en dat daarop wordt geacteerd.
- Ook zijn intensiveringen aan de kant van het OM in gang gezet. Een voorbeeld hiervan is dat binnenkort en rechtszaak dient waarin het OM de rechtbank om ontbinding van een stichting verzoekt. Deze stichting is in verband gebracht met terroristische activiteiten.

Bewaking vitale bedrijven en bedrijfssectoren

- Er is een functioneel ontwerp van het Nationale Alarmeringssysteem voor terrorisme tot stand gebracht. Het systeem bestaat uit 3 onderdelen: – een raamwerk voor de beoordeling van de ernst en waarschijnlijkheid van een potentiële aanslag; – een opschalingsstelsel met 3 kleurcodes en; – een aan elke kleurcode gekoppeld pakket van algemene beveiligingsmaatregelen. De kleurcodes treden in werking als een dreiging boven het basisniveau (met de in deze tijd normale beveiligingsmaatregelen) uitkomt: geel in het geval van een lichte dreiging, oranje bij een matige dreiging en rood bij een hoge dreiging. Hiervoor is gekozen vanwege de eenvoudige opzet en de ervaringen met bestaande nationale en internationale alarmerings- en opschalingsstelsels. Het systeem zal maatwerk bieden door te focussen op concrete dreigingen (qua tijd en plaats) en de specifiek daaraan gekoppelde maatregelen. Er wordt dus geen landelijke kleurcode afgeroepen als de dreiging zich tot een bepaalde regio of sector beperkt.

De beveiligingsmaatregelen betreffen maatregelen die door de overheid moeten worden getroffen, maar ook maatregelen die door het bedrijfsleven moeten worden genomen. In noodsituaties kunnen maatregelen afgedwongen worden. Elementair aspect van het systeem is dat er in geval van ernstige dreiging voor een terroristische aanslag géén discussie komt over welke maatregelen genomen moeten worden en óf ze

genomen moeten worden. Het moet volstrekt helder zijn dát ze worden genomen.

De praktische meerwaarde van het systeem ligt vooral in het structureren van de informatie uitwisseling tussen overheden en bedrijfsleven. Er is daarom een aanvang gemaakt met het operationaliseren van de *algemene* beveiligingsmaatregelen voor specifieke sectoren of regio's. De eerste sectoren die worden aangesloten op het systeem zijn de spoorwegen, Rotterdam, Schiphol, drinkwater en elektriciteit. Voor deze sectoren zal het alerteringssysteem naar verwachting per 1 maart 2005 in werking kunnen treden. Vanaf dat moment zullen geleidelijk nieuwe sectoren worden toegevoegd en zal het systeem permanent worden gemonitord en onderhouden. Uiteraard hangt de keuze van (nieuw toe te voegen) sectoren nauw samen met de mogelijke «attractiviteit» van de sector voor terroristische aanslagen en de bevindingen uit het project «bescherming vitale infrastructuur».

Samenwerking Europese Unie

- Onder Nederlands Voorzitterschap werd in de Europese Raad (ER) op 5 november 2004 overeenstemming bereikt over het *Haags Programma*. Daarmee bouwt de Europese Unie voort op de basis die is gelegd in Tampere (1999) voor een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Het Haags Programma bestrijkt alle beleidsaspecten – inclusief de externe dimensie – van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, met name grondrechten en burgerschap, asiel en migratie, grensbeheer, integratie, bestrijding van terrorisme en georganiseerde criminaliteit, justitiële en politieke samenwerking, en burgerlijk recht. Het Haags Programma ziet op de komende vijf jaar. Informatie van belang voor de veiligheid in een andere Lidstaat moet onmiddellijk worden doorgegeven, Lidstaten zullen voor elkaars interne veiligheid waken en terroristen mogen niet profiteren van het overschrijden van grenzen.
- Binnen de Europese Unie wordt gewerkt aan een Europees Visum Informatiesysteem (EU-VIS). Daarin worden, naast persoonsgegevens van aanvragers van een visum voor het Schengengebied, biometrische kenmerken vastgelegd. Met het EU-VIS wordt de gegevensuitwisseling tussen landen verbeterd. Ook nationaal zal dit bijdragen aan de effectiviteit van de buitengrensbewaking doordat Europese visumgegevens toegankelijk worden voor de grensbewaking. Implementatie van het EU-VIS volgt in 2007. Daarnaast wordt op dit moment een proef uitgevoerd in 6 gemeenten waarbij proefreisdocumenten worden uitgegeven met biometrische kenmerken. Naar verwachting zal de afgifte van biometrische reisdocumenten in het najaar van 2006 kunnen starten.
- Op 1 mei 2005 gaat het Europees agentschap buitengrensbeheer van start. Het agentschap zorgt voor gecoördineerde gemeenschappelijke acties aan de buitengrenzen van de lidstaten. Het huidige EU Risk Analysis Centre (RAC) te Helsinki, dat periodieke risicoanalyses maakt ten behoeve van de buitengrensbewaking, zal deel uit gaan maken van het agentschap. Het RAC doet op basis van haar analyses voorstellen voor gemeenschappelijke acties.
- Informatie uit strafregisters binnen de Europese Unie zal makkelijker worden uitgewisseld.
- Op korte termijn moeten alle onderdelen van de Verklaring van de ER van 25 maart 2004 en het EU-Actieplan voor de strijd tegen terrorisme van 18 juni 2004 worden uitgevoerd, met name het verzoek aan de Europese Commissie om een voorstel in te dienen voor de gemeenschappelijke aanpak van het gebruik van passagiersgegevens ten behoeve van grens- en luchtvaartbeveiliging. Er worden Commissievoorstellen verwacht ter verbetering van een veilige opslag en vervoer van explosieven en voor het waarborgen van industriële en chemische precursoren.

- In de Ecofin raad is unanieme overeenstemming bereikt ten aanzien van het voorstel voor een derde richtlijn witwassen, die tevens toeziet op de bestrijding van financiering van terrorisme. Deze richtlijn zal de wetgeving op deze gebieden binnen de Unie verder versterken en harmoniseren. De richtlijn wordt vermoedelijk de eerste helft van dit jaar in het Europees Parlement behandeld.
- Binnen de Raad van de Europese Unie is onder Nederlands voorzitterschap overeenstemming bereikt over de verordening betreffende controles op vervoer van contant geld (*cash controls*). Personen die de Europese Unie binnenkomen of uitgaan en meer dan 10 000 euro aan contanten (cash geld en waardepapieren) bij zich hebben dienen hiervan aangifte te doen bij de douane. Deze gegevens zijn daarna toegankelijk voor nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en kunnen worden doorgegeven aan andere Lidstaten en derde landen. De verordening wordt naar verwachting in februari 2005 aan het Europees Parlement voor tweede lezing aangeboden.
- De *intelligence capability* bij het Raadssecretariaat, het zogenaamde Situation Center (SitCen) is verdubbeld. In 2005 is daarmee de capaciteit van SitCen om pijleroverstijgende dreigingsanalyses te maken, thematisch dan wel geografisch georiënteerd, aanzienlijk versterkt.
- Inmiddels zijn de 15 oude lidstaten onderworpen aan een wederzijdse evaluatie voor het beoordelen van de systemen voor de strijd tegen terrorisme. Nederland is in februari 2004 geëvalueerd. Het rapport naar aanleiding van deze evaluatie is positief over Nederland. Met name werd genoemd de benoeming van een coördinerend minister voor terrorismebestrijding en het Nederlandse beleid inzake het tegengaan van terrorismefinanciering. Verbeterpunten waren de informatie-uitwisseling tussen I&V diensten met politiediensten en mogelijkheden voor gebruik van I&V informatie in strafzaken als bewijs. In de JBZ-raad van jl. december is een interim rapport aangenomen waarin een aantal uit de 15 evaluaties voortkomende aanbevelingen is opgenomen. De Lidstaten zullen in juni rapporteren over de nationale uitwerking van deze aanbevelingen. Deze niet bindende aanbevelingen betreffen onder meer verbetering van de coördinatie tussen rechtshandhavingdiensten, uitwisseling van informatie met Europol en aandacht voor thema's radicalisering en rekrutering. Sinds de evaluatie zijn door de instelling van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding vele ontwikkelingen in gang gezet die aansluiten bij de aanbevelingen van het Nederlandse rapport en het interim rapport.
- Voor wat betreft implementatie van de EU regelgeving opgenomen in het EU Actieplan terrorismebestrijding ligt Nederland op koers. De implementatie trajecten voor de protocollen behorende bij de Europol Overeenkomst en het Kaderbesluit tenuitvoerlegging van beslissingen tot bevroering van voorwerpen of bewijsstukken zijn in gang gezet. Overige EU regelgeving is geïmplementeerd.

Samenwerking met de VS

Zowel bilateraal als in het kader van de Europese Unie zijn er afspraken gemaakt met de Verenigde Staten.

Bilaterale afspraken

Naast de verschillende afspraken die in het kader van de *Agreed Steps* zijn gemaakt is er overeenstemming met de VS over:

- het uitwisselen van ervaringen en informatie inzake alerterings-systemen;
- nauwere samenwerking inzake *profiling* van terroristische verdachten; recentelijk is een pilot voor een Registered Traveler Programme tot

stand gebracht op Schiphol, waarin reizigers naar de VS een *pre-screening* ondergaan om procedures op de luchthavens te versnellen.

Afspraken tussen Europese Unie en de Verenigde Staten

Centraal in de samenwerking staat de EU-VS Verklaring in Dromoland Castle van 26 juni 2004. Hierin zijn afspraken gemaakt over de aanpak van financiering van terrorisme, de verbetering van politieke en justitiële samenwerking door uitwisseling van informatie en intensivering van de samenwerking met Europol en Eurojust, verdragen inzake wederzijdse rechtshulp, grensbewaking en de bescherming van de vitale infrastructuur. Tijdens het Nederlandse EU voorzitterschap zijn deze afspraken geconcretiseerd:

- de VS plaatst een liaison officer van de FBI in Den Haag ten behoeve van samenwerking met Europol;
- de VS plaatst een liaison officer van het Department of Homeland Security in Brussel ten behoeve van grensbewaking en transport veiligheid;
- jaarlijks zullen de JBZ ministers met de VS ministers bijeen komen voor nadere gesprekken over verbetering van de aanpak van terrorisme;

er komt regelmatig overleg tussen de EU en de VS over bescherming van persoonsgegevens, bescherming vitale infrastructuur en beveiliging van internet en biometrie.

4. Verdere intensiveringen terrorismebestrijding

Bij de ontwikkeling van het beleid en de uitvoering is een aantal knelpunten en beperkingen gebleken in de organisatie of de werkzaamheden van de diensten die werkzaam zijn op het terrein van de terrorismebestrijding. Het gaat daarbij in de eerste plaats om het vermogen informatie of dreigingen te bewerken en te analyseren, zowel waar het de algemene analysecapaciteit van de AIVD betreft, als de specifieke functies ten behoeve van de bewaking en beveiliging van personen. Vervolgens betreft het de capaciteit van verschillende diensten die betrokken zijn bij de bewaking en beveiliging van personen, objecten of de grenzen. Ten derde is een versterking nodig van de speciale eenheden die ingezet worden bij de gewelddadige bestrijding van terrorisme. Op ieder van deze intensiveringen wordt hier nader ingegaan.

4.1 Analysecapaciteit

Op het gebied van terrorismebestrijding dient voldoende analysecapaciteit en effectieve benutting van die capaciteit te bestaan. Met de inrichting van de Staf NCTb wordt op landelijk niveau een uitbreiding van de analysecapaciteit, aanvullend op die van de operationele diensten, gerealiseerd. Genoemde diensten zullen door hen geanalyseerde en geanalyseerde gegevens ook aan de NCTb leveren. Op basis van deze gegevens is de Staf NCTb in staat algemene dreigingsbeelden, fenomeenanalyses, trendrapportages en adviezen voor te nemen (beleids-)maatregelen te verschaffen en regie te voeren op de uitvoering hiervan. De KMar, de IND, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), regionale politiekorpsen, de AIVD en de MIVD hebben aangegeven behoefte te hebben aan uitbreiding van de huidige analysecapaciteit, gericht op de voor deze organisaties specifieke onderwerpen binnen het terrein van terrorismebestrijding. Op basis hiervan heeft het kabinet besloten om de capaciteit van genoemde diensten gericht uit te breiden.

Daarnaast heeft de NCTb opdracht gekregen om, in overleg met alle uitvoerende diensten, te bezien op welke wijze de uitgebreide analyse capaciteit optimaal kan worden benut en welke leemtes er op dit terrein dan nog resteren. Gelet op het belang van een goede informatievoorziening op decentraal niveau zal de NCTb hierbij in het bijzonder aandacht geven aan de capaciteitsbehoefte van de regionale politiekorpsen voor informatievergaring en -bewerking. Teneinde deze leemtes adequaat te kunnen opvullen heeft het kabinet hiervoor aanvullende financiële middelen gereserveerd.

4.2 Vergroting capaciteit AIVD en Regionale Inlichtingendiensten (RID)

Naar aanleiding van de brief van het kabinet d.d. 10 november 2004 hebben wij besloten tot een structurele verhoging van het budget van de AIVD ten behoeve van de capaciteit voor het opstellen van producten in het kader van het stelsel bewaken en beveiligen (60 fte). Tevens hebben wij besloten, teneinde de controle op risicovolle personen in het domein van terrorisme en radicalisering verder te intensiveren, de formatieve sterkte van de AIVD uit te breiden met 40 personen. Hiermee worden extra volg- en observatieactiviteiten verricht en worden extra (audio-)bewerkers en operationele analisten ingezet voor informatieverwerking. Deze intensivering komt bovenop die waartoe het kabinet heeft besloten naar aanleiding van de in het rapport van de Commissie Havermans gesignaleerde knelpunten bij de AIVD. Over genoemd rapport ontvangt u separaat een kabinetsreactie. Daarnaast wordt bij een aantal regionale politiekorpsen de RID uitgebreid.

4.3 Vergroting capaciteit politie, KMar en IND

Een intensivering van de operationele terrorismebestrijding vraagt tevens een uitbreiding van de daarmee samenhangende activiteiten van de politie, met name van de Dienst Nationale Recherche (60 fte), de Unit Terrorismebestrijding en Bijzondere Taken en het Nationaal Informatie-Knooppunt (samen 30 fte). Deze onderdelen maken deel uit van het KLPD. In samenhang hiermee wordt de capaciteit bij het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie, dat verantwoordelijk is voor de terrorismebestrijding en -vervolging, uitgebreid. Ook worden extra middelen uitgetrokken voor (bijzondere) opsporingsactiviteiten.

Daarnaast hebben wij besloten tot een intensivering bij de KMar. De KMar is op grond van artikel 6 Politiewet 1993 belast met de handhaving Vreemdelingenwetgeving. Hieronder valt onder andere de grensbewaking, het Mobiel Toezicht Vreemdelingen (MTV) en de daaraan gerelateerde taken.

Om de grensbewakingstaak en het MTV adequaat uit te kunnen voeren is een goede informatiepositie (nationaal en internationaal) van evident belang. Hiertoe heeft de KMar analisten en liaisons en verricht de KMar documentonderzoek. Op basis van die informatie tezamen met informatie van andere diensten kan een risicoanalyse worden gemaakt. Deze analyse maakt het mogelijk dat gerichte controles worden uitgevoerd in het kader van grensbewaking en MTV. Andersom kan de informatie die wordt verkregen uit de grens- en MTV-controles worden gebruikt ten behoeve van onderzoek naar, bijvoorbeeld, terroristische en criminele activiteiten of worden uitgewisseld met andere diensten. Daarbij wordt er naar gestreefd om op basis van risicoanalyse personen tegen te houden voordat deze zich melden aan de grens. De KMar zal door uitbreiding van de capaciteit (113 fte) van zowel de expertise ter ondersteuning van de operationele vreemdelingentaken (door analyse, documentenexpertise en liaisons) als van de recherche, beter in staat worden gesteld deze taken uit

te voeren. De grensbewaking in de Rotterdamse havens wordt uitgevoerd door de dienst Zeehavenpolitie (ZHP) van de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond. Deze dienst is naast de grensbewaking ook verantwoordelijk voor de handhaving van het havengerelateerde vreemdelingtoezicht en de uitvoering van bepaalde visumtaken voor zeelieden.

De ZHP beschikt over het zogenoemd Zeevaart Uitbreidbaar Informatiesysteem (ZUIS), waarmee reeds op efficiënte wijze met behulp van risicoanalyse gerichte controles worden uitgevoerd. De ZHP beschikt hiermee over een goede informatiepositie over de scheepsbewegingen en de bewegingen van passagiers en bemanningen in de Rotterdamse havens. Het systeem wordt regelmatig geraadpleegd door veiligheidsdiensten en de Nationale Recherche in het kader van terrorismebestrijding. De informatiepositie van de ZHP wordt verder versterkt door de uitvoering van het vreemdelingtoezicht in het havengebied, de bewaking van de kustlijn en andere specifieke segmenten binnen de grensbewakingstaak. In 2005 wordt het havengerelateerde vreemdelingtoezicht geïntensiveerd. De ZHP krijgt in de tweede helft van 2005 de beschikking over biometrische apparatuur voor de identificatie van illegalen of ongedocumenteerden, die ook door de politie en de KMar in het kader van binnenlands vreemdelingtoezicht en grensbewaking wordt ingezet.

In het kader van de toelating tot Nederland van vreemdelingen werkt de IND nauw samen met de KMar en de ZHP (in het kader van grensbewaking), de vreemdelingenpolitie (informatievoorziening in het kader van toelatingsprocedures) en de gemeenten (front-offices: verdachte aanvragen dienen ter plaatse direct te worden afgedaan). De IND heeft in het kader van terrorismebestrijding diverse processen versterkt. Voor 2 november 2004 was al onderkend dat op jaarbasis meer zaken vanuit het perspectief van terrorismebestrijding zouden worden behandeld. Op grond van de huidige situatie hebben wij besloten de IND in staat te stellen op jaarbasis 500 dossieronderzoeken te verrichten. Dit aantal is – naar verwachting – mede een direct gevolg van de extra activiteiten van de AIVD en de politieke inlichtingendiensten ter bestrijding van het terrorisme. Het is met name de CT-infobox die in dit kader een zeer belangrijke rol speelt. Vanuit de IND zijn 3 functionarissen bij de CT-infobox gedetacheerd. Als hierboven gezegd, zullen in de CT-infobox per casus alle mogelijke vreemdelingrechtelijke maatregelen worden gezien en afgestemd met de strafrechtelijke. Dit kan bijvoorbeeld zijn een advies tot weigering toelating, intrekking van een verblijfsvergunning, verwijdering uit Nederland, ongewenstverklaring en signalering, dan wel weigering van verlening c.q. intrekking van een al verleend Nederlanderschap.

Daarnaast zal in het kader van terrorismebestrijding, in aanvulling op het aanbrengen van biometrische kenmerken op visa en identiteitsdocumenten, een informatie-infrastructuur worden ontwikkeld, waarmee de mogelijkheid ontstaat om de identiteit tevens on-line te verifiëren. Dit veronderstelt dat de administraties van de identiteitsdocumenten met biometrische kenmerken centraal zijn georganiseerd. Aldus kan het groeiende aantal gevallen van de zogenaamde look-alike-fraude, waarvan ook terroristen gebruik kunnen maken, worden tegen gegaan. Voor de wijze waarop verificatie, via de infrastructuur, in de databases moet geschieden, zullen uitvoeringsprotocollen worden ontwikkeld. Een en ander vloeit voort uit het kabinetsstandpunt inzake de bestrijding van identiteitsfraude en de toezeggingen uit de Terugkeernota. De ontwikkeling van deze informatie-infrastructuur draagt bij aan de intensivering van de samenwerking op Europees terrein en levert een bijdrage aan de effectiviteit van de uitvoering van de identificatieplicht. Deze infrastructuur dient onder andere ter ondersteuning van de intensiveringen bij de uitvoerende diensten. De middelen die in deze brief worden gereserveerd

hebben uitsluitend betrekking op de genoemde informatie-infrastructuur. Over een centrale registratie van biometrische gegevens, die ten grondslag ligt aan een informatie-infrastructuur, zal de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties de Kamer op een later tijdstip nader informeren.

4.4 Intensivering van de bewaking en beveiliging van personen en objecten

Het nieuwe stelsel Bewaken en Beveiligen is sinds 1 juli 2003 operationeel. In 2005 zal het volledig geïmplementeerd zijn. Uitgangspunt is, dat beveiliging en bewaking in eerste instantie ieders eigen verantwoordelijkheid is. Een ander belangrijk uitgangspunt van het stelsel is dat het decentrale domein dezelfde bescherming biedt als het Rijksdomein. Dit betekent concreet dat er geen enkel kwalitatief verschil bestaat tussen het niveau van beveiliging op decentraal en centraal niveau. De hieronder aan te kondigen capaciteitsuitbreiding kan in gevallen van capaciteitstekorten, ook worden benut ten behoeve van het decentrale domein. Het niveau van beveiliging in een individueel geval wordt daarbij uiteraard bepaald door de ernst van de dreiging.

In toenemende mate wordt een beroep gedaan op de inzet van personeel voor persoonsbeveiliging en persoons- en objectbewaking. Het betreft hier vooral personeel van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) van het KLPD. De personele capaciteit van de DKDB bleek niet toereikend om het toenemende aantal beveiligingsopdrachten te kunnen uitvoeren: sedert 1 juli 2003 bijna een verdubbeling van het aantal permanente opdrachten. Ondanks de tekortschietende capaciteit bij de DKDB konden beveiligingsopdrachten worden uitgevoerd omdat in het kader van bijstandsverlening de BSB van de KMar en regionale politiekorpsen een adequate bijdrage konden leveren.

Er van uitgaande dat de ontwikkeling van een toenemend beroep op het stelsel Bewaken en Beveiligen doorzet en dat capaciteitsuitbreiding dus noodzakelijk is, heeft het kabinet besloten tot een substantiële uitbreiding van de DKDB (235 executieve fte). Tevens worden extra gelden uitgetrokken voor bewakingsopdrachten (zoals de woningen van te beveiligen personen). Deze uitbreiding kan eveneens worden aangewend voor de persoonsbeveiliging op decentraal niveau.

Deze uitbreiding stelt de DKDB in staat om additioneel in totaal 8 extra zware beveiligingsopdrachten uit te voeren. Voor deze categorie geldt dat per opdracht 30 persoonsbeveiligers nodig zijn voor het uitvoeren van 24-uursbeveiliging, 7 dagen per week. In plaats van 8 zware beveiligingsopdrachten zijn met die uitbreiding 25 extra opdrachten in een lichtere categorie van beveiliging mogelijk.

Aan de feitelijke uitvoering van persoonsbeveiliging en objectbeveiliging en -bewaking gaat een proces van evaluatie van dreigingsmeldingen en -inschattingen vooraf. De NCTb en zijn eenheid zijn met dit proces belast. Ten behoeve van de hiervoor beschreven uitbreiding van de capaciteit in het domein van Bewaken en Beveiligen in verband met het toenemende aantal te beveiligen personen en te bewaken/beveiligen objecten dient tevens de operationele staf van de NCTb, evenredig te worden uitgebreid.

Ten aanzien van het decentrale domein heeft de NCTb een adviserende rol. Deze rol heeft hij actief op zich genomen. In voorkomende gevallen signaleert de NCTb bepaalde ontwikkelingen, vraagt dreigingsinformatie bij verschillende diensten (waaronder de AIVD) op en adviseert het decentraal domein (pro)actief over de weging en te nemen maatregelen. Het decentrale domein kan, als gezegd, eventueel ook een beroep doen op de

DKDB. Vanuit zijn adviesrol heeft de coördinator Bewaking en Beveiliging bij de NCTb de afgelopen tijd gesprekken met een aantal opiniemakers gevoerd en de plaatselijke politie terzake adviezen heeft gegeven. In een aantal gevallen heeft het lokaal bevoegd gezag maatregelen getroffen. In discussies met Uw Kamer kwam de vraag aan de orde of opiniemakers, in verband met de bescherming van de vrijheid van meningsuiting, onder het Rijksdomein zouden moeten worden geplaatst. Aangezien, zoals hierboven is aangegeven, het decentrale domein hetzelfde beveiligingsniveau biedt als het Rijksdomein, zijn geen termen aanwezig om tot een dergelijke maatregel over te gaan.

4.5 Speciale eenheden

In het Actieplan terrorismebestrijding en veiligheid heeft het kabinet aangekondigd het stelsel van de speciale eenheden (BBE, BSB, Arrestatie en Observatie eenheden (AOE)) te willen herzien. Vooruitlopend op de door het kabinet te nemen beslissingen is in operationele zin reeds een voorschot genomen. Dit betreft het formeren van een tijdelijk werkverband, de BBE-Snelle Interventie Eenheid (BBE-SIE). Deze eenheid, die bestaat uit personeel van de politie en de krijgsmacht, is gericht op snellere inzetbaarheid en het omgaan met de specifieke aspecten van de nieuwe verschijningsvormen van terrorisme, zoals zelfopoffering, en is reeds vanaf 1 september operationeel. Deze eenheid is in heel Nederland inzetbaar, adequaat toegerust, zeer snel nadat tot de inzet ervan is besloten ter plekke. Sinds de oprichting is de BBE-SIE enkele malen ingezet.

Ten aanzien van de herziening van het stelsel van speciale eenheden zal de Kamer in het voorjaar van 2005 apart worden geïnformeerd. Ook de materiele uitrusting zal bij de herziening van het stelsel van speciale eenheden worden betrokken.

5. Voortgang ontwikkeling beleid en aanpak

In de brief van 10 november jl. hebben wij u een groot aantal maatregelen aangekondigd op het gebied van de bestrijding van radicalisering. Hieronder gaan wij in op de wijze waarop thans uitvoering wordt gegeven aan een aantal van die maatregelen.

5.1 Aanpak van verschijnsel radicalisering

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de nota «Van Dawa tot Jihad» van de AIVD, waarin de problemen van radicalisering, rekrutering voor de jihad en terrorisme in onderlinge samenhang worden geplaatst in relatie tot hun risico's voor de democratische rechtsorde, toegezonden aan lokale en regionale overheden, alsmede de regionale politiekorpsen. Uw Kamer heeft deze nota vorig jaar december ook ontvangen. Het kabinet heeft de nota beschikbaar gesteld aan het lokale bestuur, zodat de nota kan worden gebruikt om te komen tot gedifferentieerde interventiestrategieën van de lokale overheid en lokale partners. Het kabinet volgt en stimuleert deze lokale ontwikkelingen actief.

Deze AIVD nota vormt eveneens input voor de nota «radicalisering in perspectief» die de minister van Justitie – zoals bekend – voorbereidt. Doel van deze nota is een bredere visie op radicalisering te bieden, op basis waarvan uiteenlopende vormen van radicalisering op hun risico's beoordeeld kunnen worden en overeenkomstig die beoordeling kunnen worden aangepakt. Radicalisering beperkt zich namelijk niet tot de islamitische gemeenschappen. Nederland is de afgelopen jaren ook geconfronteerd met gewelddadig dierenrechtactivisme, rechts-extremistisch geweld

en radicaal anti-globalisme. Deze nota zal Uw Kamer naar verwachting dit voorjaar bereiken.

In dit verband wijzen wij voorts op het al in de brief van 10 november 2004 aangekondigde onderzoek naar de noodzaak en wenselijkheid van aanpassing van de strafwetgeving met betrekking tot de bruikbaarheid van het strafrechtelijk instrumentarium bij het beschermen van democratische waarden en normen, met het oog op het huidige verschijnsel van radicalisme.

Daarnaast stelt de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie een plan van aanpak op, waarin het accent ligt op versteviging van de binding van allochtonen aan de Nederlandse samenleving. Dit plan van aanpak zal medio februari aan Uw Kamer worden gezonden. Een onderdeel hiervan is het programma «Weerbare samenleving», waarbij het accent in het bijzonder is gericht op preventie door versterking van de weerbaarheid. Een ander onderdeel van dat plan van aanpak is verruiming van de taakopdracht van de samenwerkingsverbanden van het Landelijk Overlegorgaan Minderheden (LOM) in de zin dat het LOM ook met hun eigen achterbannen de dialoog aangaan over het gevaar van radicalisering, het belang van binding met deze samenleving en het belang van dialoog met autochtonen.

5.2 Uitbreiding mogelijkheden tot optreden

Gegeven de mogelijke aard en omvang van terroristische acties is alle inzet erop gericht om in een zo vroeg mogelijk stadium signalen en aanwijzingen op te vangen over de mogelijke voorbereiding van terroristische activiteiten. Daarbij zal het veelal in eerste instantie om niet meer gaan dan vermoedens die vanwege de mogelijke gevolgen, niet veronachtzaamd mogen worden maar die tegelijkertijd nog niet hoeven te wijzen op daadwerkelijke betrokkenheid bij dergelijke activiteiten. Bepaalde gedragingen kunnen in onderlinge samenhang een dergelijk vermoeden doen rijzen. Daarbij kan van overheidswege op verschillende wijze worden gereageerd; variërend van strafrechtelijk optreden tegen de betrokken personen tot bestuursrechtelijk of feitelijk onmogelijk maken van de activiteiten.

Om een persoon strafrechtelijk te vervolgen is een verdenking van een strafbaar feit nodig. De Wet terroristische misdrijven heeft voorzien in een uitbreiding van de strafrechtelijke aansprakelijkheid en een verzwaring van maximumstraffen. Bovendien is er op dit moment een wetsvoorstel in voorbereiding dat onder meer de toepassingsmogelijkheden van bijzondere opsporingsbevoegdheden verruimt in verband met de bestrijding van terrorisme, hetgeen meebrengt dat het mogelijk wordt om al in geval van aanwijzingen van een terroristisch misdrijf strafvorderlijke maatregelen te treffen. Dit wetsvoorstel voorziet voorts in een verruiming van de mogelijkheden om personen te fouilleren buiten concrete verdenking van een strafbaar feit. Tevens zal worden voorgesteld dat in verband daarmee op semi-permanente basis veiligheidsrisicogebieden worden aangewezen. Hiermee worden in het strafrecht ten behoeve terrorismebestrijding verdergaande maatregelen getroffen dan voorheen mogelijk was. Deze regeling komt naast de thans geldende regelgeving met betrekking tot preventief fouilleren, waarbij de burgemeester een verantwoordelijkheid heeft. Een tweede wetsvoorstel dat momenteel in voorbereiding is, strekt ertoe strafrechtelijke bescherming tegen radicalisering te versterken. In dit wetsvoorstel zal apologie strafbaar worden gesteld: het verheerlijken of goedpraten van ernstige misdrijven, toegespitst op terroristische misdrijven. Voor de strafwaardigheid is voldoende dat een terroristisch misdrijf dat al gepleegd is, wordt verheerlijkt. Verder worden de

mogelijkheden tot het treffen van maatregelen ten aanzien van personen die aanzetten tot haat of geweld verruimd. Deze verruiming houdt in dat al bij de eerste veroordeling als bijkomende straf door de rechter een verbod kan worden opgelegd tot het verrichten van bepaalde beroepsmatige activiteiten, in het bijzonder kan daarbij worden gedacht aan activiteiten in de zin van geestelijke beïnvloeding (bijvoorbeeld onderwijs, godsdienstige bediening en jeugdzorg).

Wij kunnen u melden dat straks op Schiphol een structurele fouilleringsbevoegdheid zal gelden voor het gehele (dus óók het publieke gedeelte van het) luchthaventerrein. Overigens geldt de bevoegdheid straks niet alleen op Schiphol maar op alle internationale luchthavens (o.a. ook Maastricht-Aachen, Zestienhoven, etc.).

Het bestuursrechtelijk instrumentarium zal met het oog op terrorismebestrijding worden aangevuld. Ten aanzien van personen die op grond van contacten, activiteiten of andere aanwijzingen, die op zichzelf onvoldoende zijn of blijken voor strafrechtelijk optreden, maar die wel van dusdanige aard zijn dat maatregelen gerechtvaardigd zijn, zal een tweetal nieuwe maatregelen mogelijk worden gemaakt. Het gaat daarbij om de verplichting voor betrokkene zich (periodiek) te melden op het politiebureau, dan wel een verbod zich te bevinden in de nabijheid van bepaalde personen of objecten. Bij de hierboven bedoelde contacten, activiteiten of andere aanwijzingen kan gedacht worden aan een patroon of samenstel van gedragingen en activiteiten, zoals bezoeken van een buitenlands trainingskamp voor terroristen en het zich op verdachte wijze ophouden op bepaalde locaties.

Voorts zullen de materiële toetsingsgronden van de Wet Bibob worden verbreed zodat het desbetreffende instrumentarium ook met het oog op terrorismebestrijding kan worden ingezet. De noodzakelijke wetgeving voor de in deze alinea beschreven maatregelen wordt voorbereid.

5.3 Het interveniëren in radicaliseringprocessen

In de brief van 10 september jl. over terrorismebestrijding hebben wij Uw Kamer geïnformeerd over het «verstoren», het zodanig «in de gaten houden» van personen en hun omgeving, zodat hen duidelijk wordt dat zij onderwerp zijn van enigerlei vorm van overheidsoptreden en waardoor deze personen geen rol meer kunnen spelen in aan terrorisme gerelateerde zaken.

Onder regie van de NCTb is een pilot uitgevoerd. In die pilot is een casus uitgelicht. De NCTb concludeert dat de organisatie waarom het in de pilot ging, een voorbeeld is van een organisatie waarop de in die brief uitgelegde wijze van verstoren kan worden toegepast. De pilot hield in dat de diensten alle informatie die voorhanden is met betrekking tot een stichting en met betrekking tot een aan deze stichting gelieerde moskee, bij elkaar heeft gebracht. Aan de hand daarvan is een gedetailleerde beschrijving tot stand gekomen en zijn de volgende conclusies getrokken:

- er vinden activiteiten plaats onder de vlag van deze organisatie die als anti-integratief zouden kunnen worden beschouwd;
- de organisatie leent zich mogelijk als een broedplaats voor radicalisering;
- er is sprake van een potentieel aantrekkelijke omgeving voor rekruteurs;
- de financiële huishouding is niet transparant;
- maar er is evenwel (vooralsnog) onvoldoende grond voor strafrechtelijk, bestuursrechtelijk dan wel civielrechtelijk ingrijpen.

Het hoofddoel van de interventie is het beteugelen van de waargenomen radicaliseringsproblematiek. De interventie is gericht op het teweegbrengen van een koerswijziging in het beleid van de imams in de aan de stichting gelieerde moskee en in het beleid van het stichtingsbestuur. Dat bestuur zal zich moeten uitspreken voor de normen en waarden van de Nederlandse samenleving.

Door de NCTb is een pakket maatregelen ontwikkeld dat de overheid ter beschikking staat om zeer gericht op deze casus («maatwerk») te interveniëren in het radicaliseringsproces. Het betreft maatregelen op onder meer verblijfsrechtelijk, financieel, politiek bestuurlijk terrein in aanvulling op of ter versterking van de op deze terreinen reeds genomen maatregelen. Ook kunnen toezicht- en handhavingsbevoegdheden worden toegepast. Als voorbeeld van maatregelen die worden toegepast kan Uw Kamer onder meer denken aan scherpere controle op visumverlening voor kort verblijf door het ministerie van Buitenlandse Zaken en de IND bij specifieke evenementen in de moskee en gerichte, risicogestuurde controles (binnenlands vreemdelingtoezicht, buitengrensbewaking en MTV) ten tijde van zo'n evenement. Op deze wijze wordt voorkomen dat ongewenste gastsprekers en bezoekers Nederland inreizen en kunnen zij, als zij hier zonder titel verblijven, uit Nederland kunnen worden verwijderd. Een ander voorbeeld is dat het ministerie van Financiën relevante kredietinstellingen attendeert op een stichting in verband met het geconstateerde verhoogde risico van directe of indirecte betrokkenheid bij terrorisme/extremisme. Dit met het oog op onderzoek naar eventuele financiële relaties/transacties met deze stichting, opdat meer inzicht kan komen in financiële stromen. De Belastingdienst controleert de stichting met als doel meer inzicht te verkrijgen in financiële geldstromen en huishouding van de stichting. De wijkagent wordt ingezet bij preventief toezicht op wijkniveau en de lokale overheid wordt geïnformeerd over de radicaliseringsproblematiek zodat op lokaal niveau bijvoorbeeld de voorwaarden voor de vestrekking van subsidies/vergunningen verscherpt worden toegepast.

Het gaat niet om nieuwe bevoegdheden. Om te interveniëren maken de diensten gericht en intensief gebruik van bestaande bevoegdheden. De maatregelen zijn het meest effectief als wordt uitgegaan van de onderlinge samenhang van maatregelen. Daarom is de interventie niet alleen een kwestie van de rijksoverheid. De lokale overheid wordt nadrukkelijk betrokken en is verantwoordelijk voor maatregelen die lokaal worden genomen.

Inmiddels is gebleken dat de multidisciplinaire aanpak van het NCTb van deze casus perspectief biedt en meerwaarde heeft. Om die reden hebben wij besloten de werkwijze die is toegepast op deze stichting te verbreden naar een aantal stichtingen/plaatsen van samenkomst in Nederland waar dezelfde processen van radicalisering, we spreken over radicaliseringshaarden, worden waargenomen als bij de onderzochte stichting. Niet alleen kan gedacht worden aan stichtingen en moskeeën, maar ook het internet of een gevangenis kan een «haard» voor extremisme en radicalisering vormen. Om operationele redenen kunnen wij Uw Kamer niet meedelen welke radicaliseringshaarden voorwerp van onderzoek zijn. Immers, te veel openbaarheid zou het bereiken van het resultaat – vergroten van transparantie en het teweegbrengen van koerswijzigingen – in gevaar brengen.

Per radicaliseringshaard is een project en een projectorganisatie in het leven geroepen onder regie van de NCTb die allereerst een gedegen multidisciplinaire analyse van de radicaliseringshaard maken. Op basis van de analyse wordt een interventie-instrumentarium ontwikkeld en

wordt het instrumentarium toegepast met het doel het radicaliseringsproces te keren. Tegelijkertijd wordt doorgewerkt aan de uitvoering van de reeds lopende casus en hieruit zullen de «lessons learned» worden meegenomen in de overige projecten. Desgewenst kan de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer over de projecten worden geïnformeerd.

Onverminderd de hierboven beschreven strategie van «verstoren», beraadt het kabinet zich op die aanpassingen van de wetgeving – strafrechtelijk en bestuursrechtelijk – die eraan kunnen bijdragen dat effectief tegen de dreiging van radicalisme en terrorisme kan worden opgetreden. Uiteraard kunnen de ervaringen die bij het gebruik van verstoren worden opgedaan, leiden tot aanpassing van de wetgeving.

5.4 Aanpak bedreigingen en radicale uitingen op internet

Het kabinet constateert dat het internet voor personen met extreme opvattingen een veel gebruikt medium is. Het kabinet zal daar waar mogelijk tegen optreden. Er wordt gewerkt aan de inrichting van een systeem van Notice and Takedown (NTD). Dit vloeit voort uit de – nieuwe – aansprakelijkheidsregels voor Internet Service Providers. Vorig jaar is in opdracht van de minister van Justitie samen met de brancheorganisatie voor Nederlandse internetbedrijven een onderzoek gestart naar een dergelijk systeem. Met de uitkomsten van dat onderzoek wordt een systeem ontwikkeld om schadelijke of strafbare inhoud van berichten op het internet, zoals kinderporno, discriminatie en inbreuken op auteursrechten, door de overheid samen met internetbedrijven, tegen te kunnen gaan. De kern van het onderzochte NTD systeem is een meldpunt, zoals nu het Meldpunt Discriminatie Internet, voor illegale informatie. In het onderzochte systeem ontvangen en onderzoeken medewerkers van het meldpunt meldingen van burgers over vermeende illegale informatie op het internet. Het kan gaan om een website, een nieuwsgroep of andere vormen van online content die op de diverse onderdelen van het internet zijn geplaatst. Daarnaast bewaakt het meldpunt bepaalde specifieke websites, nieuwsgroepen, en dergelijke waarvan bekend is dat er illegaal materiaal voorkomt. Als mogelijk illegaal materiaal is aangetroffen dat wordt gefaciliteerd («gehost») in Nederland, dan wordt een *notice* uitgebracht aan de hosting-provider om de informatie weg te halen (*take down*) en de politie wordt gevraagd onderzoek te doen naar de perso(n)en(en) verantwoordelijk voor het plaatsen van de informatie.

Gezien de aard van NTD is een dergelijke procedure eveneens goed toepasbaar in de strijd tegen radicalisering en terrorisme. Daarover worden op dit moment gesprekken gevoerd met de branchevereniging van de Internet Service Providers (NLIP). Uw Kamer wordt begin 2005 geïnformeerd over de uitkomsten hiervan, waarbij het kabinet tevens een concreet voorstel zal doen op welke wijze NTD operationeel zal worden toegepast voor zowel de oorspronkelijke terreinen als radicalisering en terrorisme. Indien dit nationaal effectief blijkt te zijn, zal, door middel van internationale samenwerking, het systeem nog effectiever worden gemaakt.

6. Aanpak van terrorismefinanciering

Wij boden Uw Kamer half juli 2004 (TK 27 925, nr. 136) samen met de minister van Financiën, een nota aan waarin verschillende maatregelen (zowel op korte als op lange termijn) voorstelden om misbruik van de non-profitsector voor terrorismefinanciering tegen te gaan is. De voorgestelde maatregelen variëren van het actiever gebruiken van bevoegd-

heden van de verschillende diensten, tot het verbeteren van de informatiepositie van de overheid t.a.v. non-profit instellingen. Op dit moment vindt de verdere uitwerking en coördinatie van deze maatregelen plaats. Hierbij wordt bijvoorbeeld bekeken hoe een publicatieplicht van jaarrekeningen van stichtingen in combinatie met een verplichte accountantsverklaring voor bepaalde categorieën stichtingen kan worden vormgegeven. Verder, zoals eerder aan Uw Kamer gemeld, zet het OM de hem in Boek 2 BW neergelegde civiele bevoegdheden op het gebied van stichtingen in de strijd tegen terrorisme(-financiering) actief in.

Specifiek ten aanzien van de groep goede-doelen zal voor het tegengaan van misbruik, de opsporing worden geïntensiveerd. Uitwisseling van informatie tussen de verschillende diensten (met name de Belastingdienst, het OM en de AIVD), ook in het verband van het Financieel Expertisecentrum, is hierbij van essentieel belang. Deze informatie-uitwisseling wordt versterkt.

7. Tot slot

De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van de afkondiging van een groot aantal nieuwe maatregelen. Maatregelen ter uitbreiding van bevoegdheden, informatie-uitwisseling, samenwerking en capaciteit. Maatregelen die bijdragen aan een veiliger Nederland. Een aantal van de maatregelen komen echter veelal pas na enige tijd volledig tot hun recht. Voorwaarde voor een optimaal resultaat is dus de beschikbare tijd zo goed mogelijk benutten, maar ook het daadwerkelijk gericht zijn van alle betrokkenen op samenwerking. De inspanningen van het kabinet zijn er de komende tijd op gericht de uitvoering van de maatregelen met kracht te bevorderen en de samenwerking tussen alle betrokken instanties en diensten steeds verder te verbeteren.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes

De in het voorgaande genoemde intensiveringen worden bekostigd vanuit door het kabinet additioneel ter beschikking gestelde financiële middelen. In het navolgende wordt de aanwending van deze middelen weergegeven.

Terrorismebestrijding	2005	2006	2007	2008	2009
<i>Bewaken en Beveiligen (incl. materieel)</i>	22,0	35,2	48,2	47,3	48,4
1 AIVD – bewaken en beveiligen (60 fte)	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6
2 EBB-staf (7 fte)	0,2	0,4	0,6	0,6	0,6
3 BBE	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
4 Politie – groot materieel	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
5 Politie – KPLD/DKDB (235 fte)	10,5	19,6	28,8	26,8	26,8
6 Politie – regionale inlichtingendiensten	0,2	0,3	0,6	0,6	0,6
7 Politie – Decentrale (object)beveiliging	2,2	4,5	6,8	6,8	6,8
8 BSB (35 fte)	2,3	2,6	2,6	2,6	2,6
<i>Operationele controle</i>	6,7	13,9	18,1	18,3	18,3
9 OM: intensivering landelijk parket, etc	0,8	1,6	2,3	2,5	2,5
10 OM: intensivering telefoontaps en tolken	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
11 AIVD – operationele controle (40 fte)	1,0	2,5	3,7	3,7	3,7
12 AIVD – operationele controle (bijzondere middelen)	0,4	0,8	1,0	1,0	1,0
13 Politie – UTBT/NIK (30 fte)	0,8	1,7	2,5	2,5	2,5
14 Politie – Nationale recherche (60 fte)	1,7	3,3	5,0	5,0	5,0
15 MIVD: CT-Infobox enz. (16 fte)	1,0	2,0	0,6	0,6	0,6
<i>Vreemdelingenketen</i>	8,5	16,2	16,1	14,1	14,1
16 IND: toelating, toezicht, naturalisaties, terugkeer	1,5	3,0	3,0	3,0	3,0
17 KMAR (113 fte)	2,0	8,2	8,5	8,5	8,5
18 Infrastructuur verificatie identiteitsdocumenten	3,0	3,0	2,6	2,6	2,6
19 Programma weerbare samenleving	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
20 Verruiming taakopdracht LOM	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
Subtotaal terrorisme	37,2	65,3	82,3	79,6	80,7
<i>Aanvullende post</i>					
21 Enveloppe analyse	8,0	9,0	10,0	10,0	10,0
22 Enveloppe strafrechtketen	3,0	4,0	5,0	5,0	5,0
Totaal AP	11,0	13,0	15,0	15,0	15,0
TOTAAL GENERAAL	48,2	78,3	97,3	94,6	95,7

Actiepuntenoverzicht terrorismebestrijding: afgerond en doorlopend

Afkomstig uit:

- De nota Terrorisme en de bescherming van de samenleving dd. 24 juni 2003, TK 27925, nr.94
- De brief naar aanleiding van het ACVZ-advies dd. 3 november 2003, TK 27925, nr.103
- De Kabinetsbrief naar aanleiding van Madrid, dd. 30 maart 2004, TK 27925, nr.123 + de daarin opgenomen elementen uit de Europese Raadsverklaring dd. 25 maart
- Het debat inzake "Madrid" dd. 14 april 2004
- Overzicht wetgeving (Justitie) + wetgevende maatregelen uit Verklaring Europese Raad 25 maart 2004
- Brief Terrorisme dd. 10 september 2004, TK 29754, nr. 1
- Brief moord op Van Gogh dd. 10 november 2004, TK 29854, nr. 3
- Het debat inzake Van Gogh dd. 11 november 2004

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
Bestuur en politiek / NCTb		
Bewaken van samenhang op het gebied van maatregelen terrorismebestrijding, en verbetering coördinatie tussen diensten en ministeries betrokken bij terrorismebestrijding.		- Gezamenlijk Comité Terrorismebestrijding (GCT) is ingesteld; - Coördinerend Overleg Terrorismebestrijding (COTb) is ingesteld; - Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) is aangesteld - Raad voor de Nationale Veiligheid (RNV) is ingesteld.
Uitbreiding taken RIV: Het takenpakket van de RIV zal worden uitgebreid met het onderwerp terrorisme: beleid, uitvoering en concrete situaties, zo dit nodig is, zullen daar worden behandeld. (Motie Verhagen cs.)		- Raad voor de Nationale Veiligheid (RNV) is ingesteld op 19 mei 2004.
Het opzetten van één centrale instantie o.l.v. de NCTb om de noodzakelijk hogere graad van samenwerking, regie en doorzettingsmacht te organiseren. - Beleid - Verbeteren Informatieuitwisseling / opstellen informatiestatuut – Regie - Expertise en analysecentrum - BBLv en IBLv - NCBB/EBB – Communicatie.		Staf NCTb per 1 januari 2005 operationeel met kernbezetting.
Onderzocht wordt of middelen (en instrumenten) om de voorbereiding van terroristische daden te verstoren en tegen te houden, versterking behoeven.		- Zie brief waarvan dit de bijlage is: de NCTb zal de tot nu toe gehanteerde methodiek toepassen op andere organisaties en groepen met een radicaal karakter. - Najaar 2004 wordt een wetsvoorstel houdende wijziging van de Wiv 2002 met post-Madridmaatregelen voor advies aangeboden aan de Raad van State, waarna het naar de Kamer gestuurd zal worden. Een van de post-Madridmaatregelen betreft de mogelijkheid voor de I&V-diensten om verstorend op te treden.
Ontwikkelen van beleid ten aanzien van de verstoringsacties.		NCTb samen met onder meer de deelnemers van de CT-infobox, maar ook FIOD/ECD, Douane, Belastingdienst en Kmar.
Contraterrorisme		
De noodzaak van aanpassing van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 onder andere op het punt het vereenvoudigen van gegevens-verstrekking door derden aan de diensten, wordt onderzocht.		Het wetsvoorstel houdende wijziging van de Wiv 2002 met post-Madridmaatregelen wordt z.s.m. behandeld in de MR, en vervolgens voor advies aangeboden aan de Raad van State, waarna het naar de Kamer gestuurd zal worden. Een van de post-Madridmaatregelen betreft de mogelijkheid voor de I&V-diensten om verstorend op te treden. Bij de Raad van State ligt inmiddels wel ter advisering het wetsvoorstel houdende wijziging van de Wiv 2002 inzake het maken van risico-analyses in het kader van Bewaken en Beveiligen.
Vergroting samenwerking Europese inlichtingendiensten.		Dit actiepunt geldt zowel voor de civiele als de militaire inlichtingendiensten van de Europese lidstaten. Bij de MIVD is dit actiepunt ook opgenomen in de toekomstvisie MIVD. In juli 2003 heeft de MIVD al een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de Belgische en Luxemburgse partnerdiensten. De AIVD is/was in het 2 ^e halfjaar van 2004 voorzitter van de Counter Terrorist Group, een samenwerkingsverband van 27 veiligheidsdiensten (EU en Noorwegen/Zwitserland) op CT-gebied. In

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
		CTG-verband worden de volgende acties ondernomen: <ul style="list-style-type: none"> • Een gestructureerde aanpak van de uitwisseling van gegevens van personen die in verband gebracht kunnen worden met terroristische activiteiten. • Intensivering van de samenwerking met de European Task Force Police-Chiefs, Europol en de Amerikaanse diensten.
Beter gebruiken intelligence capacity bij het Raadssecretariaat tbv. dreigingsanalyses tbv. het brede EU-beleid.		De JBZ-raad heeft begin december 2004 besloten dat SitCen zal worden uitgebreid met 3 vertegenwoordigers van nationale inlichtingendiensten en dat tevens 6 vertegenwoordigers van veiligheidsdiensten worden geplaatst in SitCen. In 2005 is daarmee de capaciteit van SitCen om pijleroverstijgende dreigingsanalyses te maken, thematisch dan wel geografisch georiënteerd, aanzienlijk versterkt. Beleidsopvolging geschiedt vervolgens in raadswerkgroepen (COTER, Werkgroep terrorisme), PSC of CATS. Daarnaast zal SitCen een verbinding hebben met Europol en met de Counter Terrorist Group (CTG), het werkverband van de veiligheidsdiensten van de EU-lidstaten aangevuld met Zwitserland en Noorwegen op het onderwerp islamistisch terrorisme.
Investeren in inlichtingen-capaciteit opdat witte vlekken en fenomeenveranderingen in beeld komen.		Doel is het verkrijgen en houden van meer inzicht in de aard en omvang van terroristische netwerken en tendensen. Na hetgeen al is geschied en voortduurt sedert 11 september 2001 zijn vier bijzondere trajecten binnen de AIVD gestart, die het inzicht in het huidige fenomeen terrorisme moeten verdiepen: <ul style="list-style-type: none"> • De samenhang die er bestaat tussen <i>Dawa</i> (via missionering uitdragen van ultra-orthodoxe islamitische ideologie op jongeren), en <i>jihad</i>. (nota gereed december 2004). • Onderzoek naar plaatsen van rekrutering (in samenwerking met 25 buitenlandse diensten uitgevoerd) is in december 2004 aangeboden aan CTG. • Versterking van de scantaak op CT-gebied nationaal. Het gaat hier om het meer bewust maken van politie, OM en bestuurders van de voorfase van het huidige islamistisch terrorisme (radicalisering en mogelijke rekrutering van jongeren) en om concrete informatieverstrekking in dit verband, zodat enerzijds op lokaal en regionaal niveau maatregelen genomen kunnen worden en meer informatie over lokaal en regionaal islamistisch extremisme de AIVD bereikt. Doorlooptijd geheel 2004, waarna evaluatie van bereikte resultaten plaatsvindt. • Versterking van de scan op CT-gebied internationaal, vooral op basis van informatie uit het internationale V- en I-circuit.
Verbetering uitwisseling informatie politie-AIVD en politiekorpsen onderling.		Doel is verbeterde afstemming in de keten AIVD/politie/RID, alsmede verduidelijking van de positie van de RID binnen het korps. <ul style="list-style-type: none"> • Project RID-AIVD: 'Keten en Kwaliteit'. Draait tegen de achtergrond van het project landelijke informatiecoördinatie. • Project CT-relevantie van informatiecoördinatie politie intern. Dit betreft de oprichting van het LIC, het Landelijk Informatie Centrum.
Efficiënte internationale samenwerking op operationeel vlak.		Tijdens het EU-voorzitterschap is veel aandacht besteed aan het tot stand brengen van een hulpprogramma gericht op derde (niet EU) landen in het kader van forward defense strategy op terrorismebestrijding. Er zijn 10 landen aangewezen die technische bijstand van de EU kunnen krijgen teneinde radicale elementen, nog voordat ze Europa in komen, beter te kunnen aanpakken. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt met vijf landen, te weten Saoedi-Arabië, Marokko, Algerije, Tunesië en Indonesië. Overigens zal Nederland niet alleen in EU-verband maar ook bilateraal technische bijstand

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
		verschaffen. Zo neemt de AIVD al deel aan het regionale expertise- en opleidingscentrum "JCLEC" in Semarang, Indonesië. Dit is een initiatief van de Australische en Indonesische regering.
<p>De koppeling tussen de activiteiten en informatie van de inlichtingendiensten en de politie zal worden verbeterd; dit gebeurt primair onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.</p> <p>+ Meer dan voorheen is uitwisseling van informatie tussen uiteenlopende overheidsdiensten, koppeling van gegevensbestanden en uitwisseling en coördinatie van informatie nodig om de 'verdachte afwijking' te vinden.</p> <p>+ De uitwisseling en samenwerking tussen inlichtingen- en opsporingsdiensten worden geïntensiveerd en de synergie tussen verschillende bestanden zal verbeterd worden.</p>		<p>Doel is om binnen de bestaande juridische kaders te komen tot een optimale bestrijding van internationaal terrorisme. Een middel daartoe is het verbeteren en verbreden van informatie-uitwisseling en structurele afspraken over werkverdeling.</p> <p>- De Contra-Terrorisme-InfoBox is van start gegaan; een informatieknooppunt en analyse-eenheid, bestaande uit vertegenwoordigers van AIVD, OM, politie, IND (en - gepland per 1 januari 2005 - de MIVD) en in de toekomst mogelijk andere partners. In deze CT-Infobox is de zogeheten "analytische cel" opgegaan. Hierin hebben alle participerende partijen direct toegang tot elkaars informatie op het terrein van islamistisch terrorisme en radicalisering. Zie voorts brieven aan TK dd. 10 september en 10 november 2004.</p> <p>- Project VROS. Afgerond. AIVD heeft - via de CT-infobox - toegang tot van het VROS-bestand (Verwijsindex recherche Onderzoeken en Subjecten) en CVI (Centrale Verwijsindex, gerelateerd aan het HKS).</p> <p>- Nieuwe Wet politiegegevens (ontwerp in het voorjaar naar de Kamer) regelt de toegang van de inlichtingendiensten tot politiegegevens.</p>
<u>Opsporen/inrijpen/vervolgen</u>		
Opvolging aanbevelingen advies ACVZ (Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken).	<u>27925, nr. 103</u>	
	17. Realiseer de mogelijkheid om in zogenoemde themaregisters, die ingevolge een reeds voorgenomen wijziging van de Wet Politieregisters, in de nabije toekomst zullen worden opgezet, ook vreemdelingrechtelijke informatie op te nemen en om de informatie uit deze themaregisters beschikbaar te stellen voor beslissingen inzake de toelating, het verblijf en/of de verwijdering van vreemdelingen.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
Adequaet monitoren veiligheid luchthavens.		Beveiliging Burgerluchtvaart, vanaf 1-1-2005 een onderdeel van NCTb.
<u>Conflict-, crisisbeheersing, bewaking en beveiliging</u>		
Optimaal benutten bestaande structuren Europol, Eurojust en Task Force European Police Chiefs.		Een prioriteit voor het Nederlandse Voorzitterschap in 2004 was het optimaal benutten van de bestaande structuren van Europol, Eurojust en de Task Force European Police Chiefs. Deze actie is inmiddels afgerond. In het herziene Actieplan Terrorismebestrijding staat de voortgang vermeld: Europol wordt uitgebreid met een link naar SitCen, Eurojust heeft structurele bijeenkomsten met magistraten ingesteld, en de Task Force European Police Chiefs zal vergaderen onder leiding van Europol en CATS.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
Bewakings- en beveiligingsmaatregelen ter bescherming van de vitale infrastructuur van Nederland en van personen die in dit verband bijzondere bescherming behoeven.		Zodra een overzicht van vitale objecten als resultaat van de (eerste) beleidscyclus Vitaal beschikbaar is gekomen zal worden bepaald of en zo ja welke van die objecten tot het rijksdomein in het stelsel bewaken en beveiligen zullen worden gerekend. Planning: 2 ^e kwartaal 2005.
Adequaet monitoren veiligheid zeehavens.		Zie brief waarvan dit de bijlage is.
Mogelijke soft targets zullen in kaart moeten worden gebracht alsmede de maatregelen die de bescherming daarvan vergt.		Op 14 oktober 2004 is een brief gestuurd aan de CdK's, de voorzitter van het College van Procureurs Generaal, burgemeesters en hoofdofficieren van Justitie. Hierin worden zij geïnformeerd over de recente ontwikkelingen m.b.t. terrorismebestrijding. In de brief wordt ingegaan op het thema soft targets en de plaats daarvan in het alerteringsstelsel.
Informatiehuishouding / informatieuitwisseling		
Verruiming mogelijkheden tot melding ongebruikelijk geldvervoer door douane.		Gerealiseerd. De douane meldt de bij reguliere controles aangetroffen ongebruikelijke hoeveelheden geld of andere geldswaardige voorwerpen aan het MOT. De Europese verordening Cash Couriers zal de mogelijkheden aanzienlijk verruimen.
Verdere versterking van de handhavingsketen toezicht-opsporing-vervolg in de financiële toezichtwetgeving, mede op basis van een analyse van de versterkingen die voortvloeien uit de nota Integriteit Financiële Sector 1997.	1. Uniformering handhavingsbeleid toezichthouders 2. Verbetering keteninformatie + afspraken met FIOD-ECD/OM 3. Versterken «intelligence» functie toezichthouders.	1+2+3: Het Openbaar Ministerie, de financiële toezichthouders en de FIOD-ECD voeren regelmatig overleg waarbij afspraken zijn gemaakt over aangifte van commune delicten, handhavingsbeleid bij niet-geregistreerde instellingen (de "intelligencefunctie" van de toezichthouders maakt hier onderdeel van uit) en capaciteitsafspraken. Ook is er afzonderlijk overleg van FIOD-ECD met OM en toezichthouders over individuele zaken, het zgn. tripartiete overleg.
Vreemdelingenbeleid		
Verscherping grenscontroles en vreemdelingtoezicht.		
	1. Intensiveren raadplegen opsporingsregisters	Gerealiseerd
	3. Optimalisatie technische hulpmiddelen eerstelijnscontrole	Gerealiseerd.
	4. Versterking documentcontrole Districten Kmar met 14 fte	Gerealiseerd.
	5. Versterking Nationaal Bureau Documenten (Kmar) met 8 fte	Gerealiseerd.
	8. Intensiveren fysieke controle Rotterdam-Havens	Blijft onverminderd van kracht. Er worden zoveel mogelijk fysieke controles uitgevoerd op de binnenkomende schepen die als "hoog risico" worden aangemerkt. Thans wordt hiervoor in een pilot gedurende de dag- en avonduren een extra surveillance-eenheid van de eenheid grensbewaking ingezet. Zie ook de brief waarvan dit de bijlage is.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
	10. Toezicht niet-Schengen transitzone luchthaven Schiphol	Toezicht in niet-Schengen transitzone Schiphol wordt uitgevoerd middels de gate controles. Tevens vindt observatie in burger plaats. Onderzocht wordt of het nodig en wenselijk is om naast de gate controles passagiers in de transit lounge te controleren op reisdocumenten.
	12. Versterking van de analysefunctie luchthaven Schiphol	Gerealiseerd.
	13. Schengenconforme grenscontrole luchthaven Schiphol	Gerealiseerd.
	14. Onderzoek verruiming wettelijke bevoegdheden MTV	In dit kader is van belang dat de KMar de bevoegdheid heeft gekregen tot in bewaringstelling (IBS). Vooralsnog bestaat geen noodzaak voor verdere verruiming van wettelijke bevoegdheden in het kader van MTV.
Aan de grens de toegang weigeren aan personen die in Nederland radicaal islamitische ideologie gaan verspreiden.		Standaard beleid.
Opvolging aanbevelingen advies ACVZ (Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken).	<u>27925, nr. 103</u>	
	1. Nederland dient zich aan de VN en Europese sanctielijsten te houden en conform de bij die lijsten behorende verplichtingen te handelen ook indien een Nederlander of zich in Nederland verblijvende vreemdeling op zo'n sanctielijst staat. Deze verplichting geldt ook indien de betrokkene lid is geweest of anderszins steun heeft geboden aan een op die lijst genoemde organisatie. De ACVZ beveelt de Minister aan nader onderzoek te (laten) doen, naar de gevolgen en procedures rond de besluitvorming terzake, daarbij uitgaande van de status van de Veiligheidsraad en de bindende werking van haar resoluties; daarbij dient ook een procedure te worden ontwikkeld hoe te handelen als een zich in Nederland bevindende persoon stelt ten onrechte op een sanctielijst terecht te zijn gekomen.	Plaatsing van personen en organisaties op de lijst bij VN-Veilighedsraadresolutie 1267/1390 (maatregelen ten aanzien van personen en organisaties, gelieerd aan Taliban en Al Qaida) geschiedt door het Sanctiecomité 1267/1390, dat onder de VN-veiligheidsraad valt. Dit comité heeft in de richtlijnen voor haar werkzaamheden een procedure opgenomen waarbinnen personen en organisaties die menen dat zij onterecht op de lijst terecht zijn gekomen, een verzoek tot de-listing kunnen indienen. Een dergelijk verzoek dient aan het sanctiecomité te worden gedaan door de regering waarvan de betreffende persoon een onderdaan is. In de EU en in Nederland wordt deze VNVR-resolutie geïmplementeerd via het Gemeenschappelijk Standpunt 881/2002 van de EU. Personen en organisaties die menen onterecht op een lijst te staan kunnen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken een verzoek tot de-listing indienen, conform de procedure zoals neergelegd in de richtlijnen van VN-sanctiecomité 1267/1390. Voor wat betreft de EU-lijst van personen en organisaties, waartegen speciale maatregelen genomen moeten worden in verband met betrokkenheid bij terrorisme voortvloeiend uit Gemeenschappelijk Standpunt 931/2001 geldt dat voor personen en organisaties die menen dat zij onterecht op deze lijst staan, de mogelijkheid open staat bij het Europese Hof hun zaak aanhangig te maken. Daarnaast zal de regering, zoals reeds aangegeven in de kabinetsreactie op het ACVZ-rapport, indien informatie beschikbaar komt die reden geeft voor heroverweging van plaatsing op de lijst, deze informatie in de relevante EU-fora naar voren brengen.
	3. De VR resolutie 1373(2001) heeft de kring van betrokkenen uitgebreid tot diegenen die terroristische daden steunen hetgeen verder lijkt te gaan dan wat voorheen verdragsrechtelijk was vastgelegd. Om die reden zou de «personal and knowing participation test» moeten worden aangevuld.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	4. Nederland dient het initiatief te nemen om in die	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
	gevallen waarbij uitzetting, ondanks toepasbaarheid van artikel 1F op problemen met betrekking tot mensenrechten stuit (EVRM, AFV artikel 3), te komen tot afspraken tussen de EU en het land van origine of een mogelijk derde land, over een rechtmatige rechtsgang, een behandeling in overeenstemming met het EVRM, met toegang tot het proces door EU waarnemers, de mogelijkheid van monitoring van de tenuitvoerlegging van de opgelegde (gevangenis) straf en de uitsluiting van de oplegging van de doodstraf of van een andere wrede of onmenselijke behandeling als straf.	
	7. Leg in de Vreemdelingenwet 2000 dan wel het Vreemdelingenbesluit 2000 vast dat het plegen van terroristische activiteiten, waaronder begrepen de voorbereiding en ondersteuning ervan, hetzij in Nederland dan wel in het buitenland gepleegd, geacht wordt een bedreiging te zijn voor de nationale veiligheid in Nederland. De uitwerking hiervan dient in de Vreemdelingencirculaire 2000 te worden neergelegd.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	8. Leg in de Vreemdelingenwet 2000 een bijzondere procedure vast voor de situatie waarin de rechter, in geval van een gevaar voor de nationale veiligheid, te maken krijgt met niet-openbare stukken in procedures met betrekking tot verblijfsvergunningen, teneinde die stukken te kunnen betrekken in zijn oordeel.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	9. Vervang in het Vreemdelingenbesluit 2000 de toetsingsmaatstaf «concrete aanwijzingen voor het vormen van een gevaar voor de nationale veiligheid» door de toetsingsmaatstaf «ernstige redenen voor het bestaan van een gevaar voor de nationale veiligheid». Hanteer deze toetsingsmaatstaf zowel voor de weigering van de binnenkomst als voor de intrekking of niet verlenging van een verleende verblijfsvergunning met betrekking tot asielzoekers en diegenen die op basis van een verblijfsvergunning in Nederland (willen) verblijven.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	10. In het geval van niet uitzetbaarheid van een vreemdeling, ondanks gebleken gevaar voor de openbare orde en/of nationale veiligheid, dient aan hem vrijheidsbeperkende maatregelen te worden	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
	opgelegd in de vorm van het aangeven van een verblijfplaats en een periodieke meldingsplicht bij de Vreemdelingendienst.	
	12. Breid het aantal, op ambassades gestationeerde, Immigration Liaison Officers (ILO) in alle risicolanden uit en zet hen gericht in op het signaleren en voorkomen van (illegale) immigratie van potentiële terroristen.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	13. Voer het aantal pre-boarding checks door de KMar op waarbij deze vorm van persoonscontrole minder incidenteel dan nu dient te worden ingevuld en laat deze controles planmatig plaatsvinden, gericht op risicogebieden.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	14. Geef de samenwerking tussen de KMar en de ILO een formele status waarbij met name de wijze van informatie-uitwisseling is geregeld.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	16. Voeg in de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2002 de IND toe aan de in artikel 62 genoemde overheidsdiensten, waarvan de medewerkers verplicht zijn om ongevraagd mededeling aan de AIVD te doen van hen ter kennis gekomen informatie, de nationale veiligheid aangaande.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	17. Realiseer de mogelijkheid om in zogenoemde themaregisters, die ingevolge een reeds voorgenomen wijziging van de Wet Politierregisters, in de nabije toekomst zullen worden opgezet, ook vreemdelingrechtelijke informatie op te nemen en om de informatie uit deze themaregisters beschikbaar te stellen voor beslissingen inzake de toelating, het verblijf en/of de verwijdering van vreemdelingen.	<p>In de brief van 13 juni 2003 heeft de minister van Justitie aangegeven dat in de praktijk blijkt dat de verwerking van gegevens betreffende onverdachte personen noodzakelijk kan zijn om zicht te verkrijgen op bepaalde maatschappelijke verschijnselen die samenhangen met criminaliteit. Ook terrorisme kan als een dergelijk maatschappelijk verschijnsel worden aangemerkt. In de brief van 13 juni is het voornemen opgenomen om in de wet criteria op te nemen voor de verwerking van gegevens voor een dergelijk specifiek doel en voor de termijn gedurende welke opslag is toegestaan. Deze voornemens zijn uitgewerkt in een wetsvoorstel dat zich thans bij de Raad van State ligt.</p> <p>In zijn algemeenheid kan worden aangegeven dat uit de voornoemde beleidsvoornemens voortvloeit dat informatie bijeen kan worden gebracht over personen ten aanzien van wie er aanknopingspunten zijn dat zij handelingen verrichten die kunnen duiden op betrokkenheid bij een bepaald maatschappelijk verschijnsel, zoals terrorisme. Met inachtneming van de nog te formuleren wettelijke criteria zou het hierbij ook kunnen gaan om vreemdelingen. Bij de verwerking van deze gegevens is nog niet aan de orde welke bewijskracht en status dergelijke informatie in de rechtszaal kan hebben. Primair gaat het om het verkrijgen van een toereikende informatiepositie over het betreffende maatschappelijke verschijnsel. De vraag naar de bewijskracht en status van informatie is pas aan de orde als er een daadwerkelijke verdenking is van een strafbaar feit en de officier van justitie wil overgaan tot vervolging. De officier van justitie beoordeelt deze vraag en in de rechtszaal is dit afhankelijk van het oordeel van de rechter die in</p>

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
		het concrete geval is belast met de behandeling van de strafzaak.
	18. Bevorder dat gegevens van politiediensten, die zijn verzameld in het kader van het opsporingsonderzoek naar terroristische misdrijven, in gevallen die niet leiden tot een strafrechtelijke vervolging, in nauw overleg met de IND op gestructureerde wijze worden gescreend op bruikbaarheid voor het treffen van bestuursrechtelijke maatregelen, bijvoorbeeld tot ongewenstverklaring van de vreemdeling.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
	19. Verbeter de training van immigratie-ambtenaren in het binnen- en buitenland op het gebied van terroristische dreiging.	Zie Kabinetsreactie dd. 3 november 2003 (TK 2003-2004, 27925, nr. 103).
Wetgeving		
Herziening witwasrichtlijn EU.		De richtlijn tot wijziging van richtlijn 91/308/EEG is op 4 december 2001 vastgesteld.
Wijziging van de Wet MOT en de Wet identificatie dienstverlening ter implementatie van de gewijzigde witwasrichtlijn.		De wet tot wijziging van de Wet melding ongebruikelijke transacties en de Wet identificatie bij financiële dienstverlening 1993 is op 28 december 2001 in werking getreden (Stb. 665)
Onderhandelingen afronden en invoeren Kaderbesluit inzake terrorismebestrijding.		De Wet terroristische misdrijven is op 10 augustus 2004 in werking getreden (Stb. 2004, 373)
Onderhandelingen afronden en invoeren Kaderbesluit inzake Europees aanhoudingsbevel.		De wetgeving ter implementatie van het kaderbesluit (de Overleveringswet) is op 1 juni 2004 in werking getreden.
Snelle totstandkoming van de goedkeurings- en uitvoeringswetgeving inzake de VN-verdragen over bomterrorisme en financiering van terrorisme.		De goedkeurings- en uitvoeringswetgeving van de verdragen inzake bom- en financiering van terrorisme zijn op eind december 2001 in werking getreden (Stb. 672-675).
Nederland zal alle inspanningen erop richten de EU-rechtshulpovereenkomst eind 2002 te ratificeren. Daarmee worden ook de joint teams mogelijk.		De goedkeurings- en uitvoeringswetgeving zijn op 1 juli 2004 in werking getreden (Stb. 2004, 107)
Voortgang behandeling voorstel Terroristische misdrijven.	-Rekrutering ten behoeve van de Jihad veiligstellen. -Samenspanning tot een terroristisch misdrijf afzonderlijk strafbaar stellen. -Onderzocht wordt of instrumenten om de voorbereiding van terroristische daden te verstoren en tegen te houden, versterking behoeven.	Het wetsvoorstel is aangenomen (juni 2004), en in werking getreden op 10 augustus 2004.
Goedkeuring en uitvoering Protocol inzake informatieplicht		De goedkeurings- en uitvoeringswetgeving zijn op 1 juli 2004 in werking getreden (Stb. 2004, 108, 109).

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
financiële instellingen bij Europees rechtshulp-verdrag.		
Besluit beveiliging gegevens aftappen telecommunicatie (amvb ex art. 13.5, tweede lid, Telecommunicatiewet).		Besluit is geplaatst in het Staatsblad 2003, 472. Het besluit is nog niet in werking getreden.
Kaderbesluit Gemeenschappelijke onderzoeksteams.		Uitvoering van de verplichtingen uit hoofde van het kaderbesluit heeft plaatsgevonden in het kader van de goedkeuring en uitvoering van de EU-rechtshulpovereenkomst (Stb. 2004, 107).
Kaderbesluit ter bestrijding van witwassen van geld, de identificatie, opsporing, bevestiging, inbeslagname en confiscatie van hulpmiddelen en van opbrengsten van misdrijven.		Uitvoering van de verplichtingen uit hoofde van het kaderbesluit noodzaakte niet tot aanpassing van wetgeving.
Besluit tot oprichting Eurojust.		Het besluit is door Nederland geïmplementeerd.
Buitenlands beleid		
Actief participeren in VN, EU en NAVO en deelnemen aan wederzijdse evaluaties.		<p>- EU: Terrorismebestrijding is een prioriteit voor NI EU- voorzitterschap; breed werkprogramma o.a. ter implementatie van EU-actieprogramma; Nlse aandacht op extern terrein voor bestrijding financiering terrorisme, bestrijding rekrutering, versterking gebruik extern instrumentarium van de EU. Inmiddels is het EU voorzitterschap en heeft NL haar voorgenomen doelstellingen bereikt.</p> <p>- VN: inzet op versterking rol Counter Terrorism Committee van de VN-Veiligheidsraad; Daarnaast levert Nederland een bijdrage aan de evaluaties van de bestaande resoluties van de VN-Veiligheidsraad op het gebied van terrorismebestrijding (VNVR1267/1390 en VNVR 1373) VN: voorstellen ingediend bij VN-panel; regelmatige rapportage o.a. aan Monitoring Group VNVR 1267/1390</p> <p>- NAVO: versterking rol NAVO bij terrorismebestrijding NAVO: via voorbereiding Istanboel</p>
Nederland zal in EU-kader ervoor pleiten dat terrorismebestrijding wordt aangemerkt als prioriteit voor versterkte samenwerking.		Lopend proces.
EU: overleg zal worden gevoerd met de Europese coördinator met betrekking tot het plan van aanpak dat hij thans samenstelt. Intensivering van samenwerking op het terrein van terrorismebestrijding en coördinatie van uitvoering ervan verdient een plaats op de agenda van de Voorzitter.		Nederland houdt intensief contact met de EU counterterrorism coördinator. Nederland heeft tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap in nauwe samenwerking met de coördinator het EU-actieprogramma ter bestrijding van terrorisme uitgevoerd en waar nodig samen met hem met nieuwe voorstellen gekomen. Er is een herzien EU Actieplan (december 2004).
<p><i>Internationale samenwerking</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Beleid ter voorkoming of beperking van zgn. failed states; - Beleid ter bestrijding van terrorismefinanciering; - Betere samenwerking en afstemming binnen de EU; - Uitvoering EU Actieplan Terrorismebestrijding; - Verbeterde samenwerking en informatie-uitwisseling tussen 		<p>Dit zijn over het algemeen geen nieuwe voornemens, maar reguliere activiteiten bij diverse departementen. Wat wel nieuw is zijn het meerjarenprogramma, de peer evaluation aanbevelingen en het widened CBRN programma.</p> <p>In het beleid rond internationale samenwerking is uitdrukkelijk aandacht voor activiteiten in NAVO en VN verband.</p>

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
<p>politie en I&V diensten;</p> <ul style="list-style-type: none">- Ontwikkeling contrastrategie rekrutering voor terrorisme;- In samenwerking met de EU-coördinator zal met een groep van prioritaire landen gewerkt worden aan verbetering van samenwerking en technische assistentie worden verleend bij implementatie van internationale verplichtingen.- Uitvoering en implementatie van <i>peer evaluation</i> aanbevelingen- Uitvoering en implementatie van het nieuwe meerjarenprogramma JBZ, het Haagse Programma- Uitvoering van het widened CBRN terrorisme program (consequence management).		

Wetgevingsoverzicht

Wetgeving na 11-9-2001 in procedure gebracht of afgerond met het oog op terrorismebestrijding

1. Goedkeuring en uitvoering Overeenkomst inzake rechtshulp in strafzaken

stand van zaken: Staatsblad 2004, 106/107

2. EU-Kaderbesluit terrorismebestrijding

stand van zaken: afgerond, zie ook het wetsvoorstel terroristische misdrijven

3. EU-Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel

stand van zaken: geïmplementeerd in de Overleveringswet

4. Herziening terrorismeverdrag Raad van Europa (politieke delicten)

stand van zaken: september 2003 ondertekend

5. Goedkeuring en uitvoering Protocol inzake informatieplicht financiële instellingen bij Europees rechtshulp-verdrag

stand van zaken: implementatiewetgeving, een wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, Staatsblad 2004, 108

6. Herziening witwasrichtlijn

stand van zaken: richtlijn is op 4 december 2001 vastgesteld

7. Wijziging van de Wet MOT en de Wet identificatie dienstverlening ter implementatie van de gewijzigde witwasrichtlijn

stand van zaken: in werking getreden

8. Goedkeuring en uitvoering van het VN-verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme (twee wetsvoorstellen: wijziging van artikel 46 van het Wetboek van Strafrecht, uitbreiding strafbaarstelling voorbereidingshandelingen)

stand van zaken: ingediend 4 oktober 2001; inmiddels in werking getreden 1-1-2002

9. Goedkeuring en uitvoering van het VN-verdrag inzake bestrijding van terroristische bomaanslagen (twee wetsvoorstellen)

stand van zaken: ingediend 4 oktober 2001; inmiddels in werking getreden 1-1-2002

10. Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met het treffen van een regeling voor afgeschermde getuigen (AIVD-informatie)

stand van zaken: ingediend bij Tweede Kamer; verslag ontvangen op 5 november; wordt met voorrang beantwoord.

11. Wet terroristische misdrijven (inclusief Nota van Wijziging betreffende samenspanning en rekrutering d.d. 17 december 2002)

Implementatie kaderbesluit terroristische misdrijven. In werking getreden op 10 augustus 2004.

12. Nota van wijziging bij het wetsvoorstel tot goedkeuring en uitvoering van het NGO-verdrag (verboden verklaring van terroristische organisaties)

stand van zaken: op 7 december ingediend bij de Tweede Kamer

13. Wetsvoorstel herijking strafmaxima (verhoging strafbedreiging valse bommeldingen)

stand van zaken: na stemming over amendementen is het wetsvoorstel gereed voor eindstemming in de Tweede Kamer.

14. Wetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven

stand van zaken: in consultatie per 9 november 2004. Einddatum consultatie: 1-1-2005.

Actiepuntenoverzicht terrorismebestrijding: lopende actiepunten

Afkomstig uit:

- De nota Terrorisme en de bescherming van de samenleving dd. 24 juni 2003, TK 27925, nr. 94;
- De brief naar aanleiding van het ACVZ-advies dd. 3 november 2003, TK 27925, nr. 103;
- De Kabinetsbrief naar aanleiding van Madrid, dd. 30 maart 2004, TK 27925, nr.123 + de daarin opgenomen elementen uit de Europese Raadsverklaring dd. 25 maart;
- Het debat inzake "Madrid" dd. 14 april 2004;
- Overzicht wetgeving (Justitie) + wetgevende maatregelen uit Verklaring Europese Raad 25 maart 2004;
- Brief Terrorisme dd. 10 september 2004, TK 29754, nr. 1;
- Brief moord op Van Gogh dd. 10 november 2004, TK 29854, nr. 3;
- Het debat inzake Van Gogh dd. 11 november 2004.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
<u>Bestuur en politiek / NCTb</u>		
Het ontwikkelen van een uniform, samenhangend beleid met betrekking tot de communicatie over dreigingsanalyse, voorvallen, genomen maatregelen en het beleid dat door de overheid wordt ontwikkeld.		Brief over communicatiestrategie aan de Tweede Kamer begin 2005.
Een systeem is in ontwikkeling aan de hand waarvan overheden, bedrijfsleven en het publiek wordt geïnformeerd over actuele dreigingen en risico's.		Nationaal Alerteringssysteem. Projectgroep onder leiding van de NCTb. Naar verwachting 1-3-2005 zal het systeem gereed zijn en voor een aantal sectoren zijn uitgewerkt. Daarna volgt implementatie.
Het ontwikkelen van één gemeenschappelijk strategisch conceptueel beleidskader, internationaal afgestemd en bepalend voor prioriteiten in beleid en acties.		De nieuwe eenheid van de NCTb krijgt een directie Beleid & Strategie die het beleidskader (verder) moet ontwikkelen. Dit betreft een doorontwikkeling van het reeds bestaande kader zoals neergezet in de Nota Terrorisme en Bescherming van de Samenleving van 24 juni 2003 (TK 2002-2003, 27925, nr. 94). Medio 2005.
Voor de middellange en langere termijn is een gedegen verkenning nodig naar mogelijke alternatieven voor een effectieve en efficiëntere organisatie- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen het terrein van de (nationale) veiligheid.		Tweede helft 2005 gereed (Minister BVK).
Uitbreiding capaciteit bewaken en beveiligen mede ter facilitering van het decentrale domein.		Zie brief waarvan dit de bijlage is.
Bescherming van scherp geprofileerde opinieleiders betrekken bij besluitvorming over intensivering bewaken en beveiligen.		Zie brief waarvan dit de bijlage is.
TK apart inlichten – ook in het kader van de commissie Havermans - over de uitbreiding van de capaciteit van AIVD, DKDB en KLPD, waarbij ook de consequenties voor andere diensten worden bekeken. In deze brief komen ook de prioriteitstellingen aan bod.		Binnen een paar weken na aanbieding van het rapport naar TK. Ook andere diensten worden hierin meegenomen.
Opvolging aanbevelingen advies ACVZ (Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken).	<u>27925, nr. 103</u>	
	11. Voer de werkwijze in zoals door de Canadese immigratie-autoriteiten in samenwerking met de Canadese veiligheidsdiensten thans in praktijk wordt gebracht ten aanzien van het werken met risicoprofielen en het uitvoeren van veiligheidschecks bij toelatingsaanvragen (visum/regulier/asiel).	De aanbeveling om naar het voorbeeld van Canada een werkwijze te implementeren waarbij gewerkt wordt met risicoprofielen en het uitvoeren van veiligheidschecks biedt waardevolle perspectieven. Naar aanleiding van de toegenomen influx van informatie (uit eigen bronnen, externe databases en informatie van collegadiensten) is de AIVD begonnen met het op een meer systematische wijze verzamelen van informatie over personen die kunnen worden gerelateerd aan terrorisme. Tegelijkertijd wordt getracht om op basis van deze gestructureerde informatie meer op <i>externe</i> afnemers, zoals de partners in de vreemdelingenketen, toegesneden risico-indicatoren op te stellen. Daarvoor is echter

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
		nog veel onderzoek en de nodige afstemming met de diverse afnemers noodzakelijk. Een interdepartementale projectgroep buigt zich over de haalbaarheid van een nationale veiligheidstoets. Begin 2005 wordt aan de Kamer gerapporteerd.
	15. Overweeg een koppeling van alle relevante gegevensverzamelingen van de overheidsorganen die deel uitmaken van de vreemdelingenketen, zodat er een zogenaamde kruispuntdatabank tot stand komt, die (uitsluitend) beschikbaar komt voor de AIVD. Creëer een wettelijke basis voor deze kruispuntdatabank en zorg voor borging van de bescherming van de privacy.	Een interdepartementale projectgroep buigt zich over de haalbaarheid van het gebruik van een kruispuntdatabank. Begin 2005 wordt aan de Kamer gerapporteerd.
<u>Contraterrorisme</u>		
Verbreiding van de observatie van personen die op enigerlei wijze zijn te relateren aan het terrorisme, radicaliseringsprocessen of ondersteuning daarvan.		Zie brief waarvan dit de bijlage is en Kabinetsreactie rapport Havermans.
Intensivering van het zoeken naar nog onbekende geradicaliseerde of extremistische personen die niet te relateren zijn aan bij Justitie en veiligheidsdiensten bekende netwerken en/of personen.		Zie brief waarvan dit de bijlage is en Kabinetsreactie rapport Havermans.
Investing in ontwikkeling van innovatieve en creatieve methodieken van onder andere datamining.		Zie brief waarvan dit de bijlage is en Kabinetsreactie rapport Havermans.
AIVD moet real-time en online toegang krijgen tot relevante databestanden.		Zie brief waarvan dit de bijlage is en Kabinetsreactie rapport Havermans.
AIVD-capaciteit op het gebied van de buitenlandse inlichtingenvergaring wordt uitgebreid.		Zie brief waarvan dit de bijlage is en Kabinetsreactie rapport Havermans.
<u>Opsporen, ingrijpen, vervolgen</u>		
Ontwikkelen instrument om sites waarop radicale/extremistische inhoud staat te verwijderen.		Zie brief waarvan dit de bijlage is.
Grotere ambitie vervolgingsbeleid racisme, discriminatie, aanzetten tot haat, agressie en geweld aankaarten bij OM en deze ambitie inzichtelijk maken per bijvoorbeeld brief aan de TK.		Het OM heeft een werkgroep geformeerd die de grotere ambitie in het vervolgingsbeleid rond racisme, discriminatie, aanzetten tot haat, agressie en geweld zal vormgeven. De eerste resultaten worden verwacht in het eerste kwartaal van 2005.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
<u>Conflict-, crisisbeheersing, bewaking en beveiliging</u>		
Structureel maken maatregelen inzake NBCR.		Een deel van de acties bevindt zich in de afrondingsfase. De volledige implementatiefase strekt zich uit tot in 2005. Belangrijkste acties voor structurele inbedding NBC-maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - NBC-handboek is gereed. - NBC-Opleidingsmodules worden eind 2004 voor de eerste keer gegeven. In 2005 volgen de herhalingscursussen - Begin 2005 worden extra aantallen beschermende kleding en grootschalig ontsmettingsmateriaal geleverd. - Eerste week december 2004 worden de afspraken met de beoogde NBC-steunpuntregio's afgerond, waarna de verdere implementatie en operationalisering in 2005 kan worden afgerond.
<u>Financiering terrorisme</u>		
Mechanismes die zorgen voor transparantie van en effectief toezicht op non-profit organisaties (waaronder gebedshuizen voor zover zij onder de definitie vallen) zullen intensiever en beter gecoördineerd worden ingezet en – waar nodig – aangescherpt.		De mechanismen en maatregelen ter vergroting van de financiële transparantie van stichtingen en verenigingen zijn ook aangekondigd in de brief over Saoedische invloeden, die op 3 juni 2004 naar de Kamer is gezonden (27925, nr. 128).
		Op dit moment wordt de verdere uitwerking en coördinatie van deze maatregelen ter hand genomen. In dit kader wordt bijvoorbeeld bekeken hoe een evt. algemene publicatieplicht voor jaarrekeningen van alle stichtingen in combinatie met een verplichte accountantsverklaring voor bepaalde categorieën stichtingen zou kunnen worden vormgegeven. Verder draait er momenteel een pilot met op termijn een aantal stichtingen/casussen, waarmee de reikwijdte van de civiele bevoegdheden (Boek 2 BW) van het OM op het gebied van stichtingen in kaart wordt gebracht. Zo wordt duidelijk hoe het OM zijn bevoegdheden op het gebied van stichtingen actief en effectief in kan zetten voor de bestrijding van terrorisme(-financiering). Specifiek ten aanzien van de groep goede-doelen zal voor het tegengaan van misbruik, de opsporing worden geïntensiveerd. Uitwisseling van informatie tussen de verschillende diensten (met name de Belastingdienst, het OM en de AIVD), ook in het verband van het Financieel Expertisecentrum, is hierbij van essentieel belang. Deze informatie-uitwisseling wordt waar mogelijk versterkt.
Derde EU-richtlijn witwassen m.h.o.o. terrorismebestrijding.		Onder het Nederlands voorzitterschap is in december 2004 unanieme overeenstemming bereikt binnen de Ecofin-Raad ten aanzien van het voorstel voor een derde richtlijn witwassen. Het Nederlands voorzitterschap heeft voorgesteld aan het Europees Parlement om ten aanzien van dit dossier een gezamenlijke eerste lezing te doen, het Europees parlement beraadt zich hier thans op.
<u>Voedingsbodems</u>		
Aanpak radicalisering en voedingsbodems voor terrorisme aanpakken.		

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
	<p>I. Meer aandacht zal worden besteed aan het belang van inburgering en integratie als onderdeel van een brede benadering gericht op het voorkomen van radicalisering en extremisme in onze samenleving.</p> <p>II. Moslimgroeperingen: overleg zal plaatsvinden met die groeperingen in ons land, die zich verbonden voelen met de islam, maar iedere daad van terreur ten stelligste afkeuren. Met hen zal overleg gevoerd worden.</p>	<p>I. Integratie: in het integratiebeleid voor etnische minderheden wordt een specifiek integraal thema ontwikkeld tbv aanpak radicalisering en extremisme, met een daarbijbehorende communicatiestrategie. In het preventie-en emancipatiebeleid wordt specifiek aandacht besteed aan het betrekken van jongeren en vrouwen bij de samenleving.</p> <p>II. De minister voor VenI onderhoudt contacten met het Landelijk Overleg Minderheden en religieuze contactorganen. In het kader van de specifieke aanpak radicalisering, wordt ism met gemeenten en FORUM specifieke programma's ontwikkeld om de discussie over islamitische radicalisering publiekelijk bespreekbaar te maken. Uitgangspunt is het bespreekbaar maken van het leven in twee culturen en de daarmee samenhangende vraagstukken en de wederzijdse kennisvergroting over moslims in Nederland.</p>
Programma van acties om tegenwicht te bieden aan radicale stromingen binnen de islam.		In het debat naar aanleiding van de moord op Theo van Gogh is aangekondigd dat er een plan van aanpak wordt voorbereid gericht op maatschappelijke binding. Daartoe worden integratiemaatregelen voorgesteld en wordt ingezet op het weerbaar maken jongeren tegen radicalisering. Dit plan van aanpak is in voorbereiding en wordt half februari 2005 aan de TK gezonden. De onderstaande subdoelen worden in dit plan van aanpak meegenomen. Via die lijn zal ook over de betreffende maatregelen aan de Tweede Kamer door de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie worden gecommuniceerd.
In nota radicalisering ingaan op de commissie vergelijkbaar met CGB, en de vraag of uitspraken ook door de commissie zelf kunnen aangevoerd en onderzocht.		Zie brief waarvan dit de bijlage is. De nota wordt medio februari 2005 verwacht.
Verstoren van uitzendingen van andere overheden betrekken bij nota radicalisering (motie Van As, 29854, nr. 10).		In behandeling.
<u>Vreemdelingenbeleid</u>		
Verscherping grenscontroles en vreemdelingtoezicht.		Hiertoe zijn maatregelen opgenomen in de Terugkeernota en Illegalennota. Zie ook de punten hieronder.
	2. Aanvullende opleiding falsificaten eerstelijnscontrole	Ingezet. De aanvullende opleidingen zijn begin 2004 begonnen Eind 2004 zal een ieder werkzaam in het MTV en de Grensbewaking zijn opgeleid.
	6. Versterken informatiepositie grensbewaking en MTV	De informatiepositie in het MTV wordt versterkt door flexibel en onverwacht optreden. In het najaar van 2004 wordt begonnen met het uitrollen van het VBS (vreemdelingen basis systeem) en het opstarten van een centrale database. Het VBS is gekoppeld aan het BVV. Het VBS zal aan het eind van het 1 ^e kwartaal van 2005 op alle locaties beschikbaar zijn.
	7. Opvoeren patrouillegang Rotterdam-Havens	Ingezet. De opgevoerde patrouillegang blijft onverminderd van kracht. Zie ook de brief waarvan dit de bijlage is.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
	9. Stringenter handhaven passagierverboden Rotterdam-Havens	Ingezet.
	15. Uitvoering bevoegdheid tot in bewaringstelling	In dit kader is van belang dat de KMar de bevoegdheid heeft gekregen tot in bewaringstelling (IBS). Vooralsnog bestaat geen noodzaak voor verdere verruiming van wettelijke bevoegdheden in het kader van MTV.
Opvolging aanbevelingen advies ACVZ (Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken)	<u>27925, nr. 103</u>	
	5. Om een meer afgestemde en geïntegreerde aanpak van de relatie vreemdelingenbeleid en terrorisme-bestrijding in Europa te bewerkstelligen, dient door het Nederlands EU voorzitterschap in de tweede helft van 2004 dat onderwerp op de agenda voor de betreffende periode te worden geplaatst. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor een verbetering van de verslaglegging van de ondernomen activiteiten, waarbij de concrete resultaten worden vermeld.	<p>Ook in de ER verklaring inzake terrorisme van 25 maart jongstleden die in reactie op de aanslagen in Madrid is uitgegaan, worden verbetering van de integrale aanpak terrorisme en coördinatie als speerpunt benoemd. De heer De Vries (EU coördinator terrorisme) heeft een actieplan opgesteld met een tijdpad per actiepunt. M.b.t. vreemdelingenbeleid en terrorisme worden verder uitgewerkt: synergie databanken SIS II, VIS, Eurodac, integreren van SIS en Interpol databanken met betrekking tot gestolen paspoorten, uitwisseling persoonsgegevens DNA, fingerprints en visa data en verbetering van de samenwerking tussen V&I diensten met operationele diensten (politie, douane, immigratiediensten).</p> <p>Het Nederlands Voorzitterschap is de gesprekken met Interpol gestart over de integratie van de databanken.</p> <p>Mbt. tot de verbetering van de samenwerking tussen V&I diensten en operationele diensten zijn binnen de EU <i>peer-evaluations</i> uitgevoerd. De interim rapportage over de 15 oude Lidstaten waarin aanbevelingen en conclusies zijn opgenomen ter verbetering van de samenwerking is gereed en is begin december aan de JBZ-raad aangeboden.</p>
	6. De ACVZ beveelt aan dat Nederland (alsnog) voorstelt om in de voorgestelde definitierichtlijn een uitzonderingsartikel gebaseerd op artikel 33 lid 2 Vluchtelingenverdrag op te laten nemen, dat van toepassing is op alle beschermingsvormen (asiel en subsidiair), zodat in het voorkomende geval bescherming kan worden geweigerd indien sprake is van ernstige redenen dat de vreemdeling een gevaar is (of gaat opleveren) voor de nationale veiligheid.	In de definitierichtlijn (Richtlijn van de Raad betreffende minimumnormen voor de erkenning en de status van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchtelingen of als personen die anderszins internationale bescherming behoeven) is een uitzonderingsbepaling opgenomen. Deze richtlijn is inmiddels aangenomen. Hij is nog niet in werking getreden.
	20. Bevorder in Europees verband (alsnog) een verplichte opname van een biometrisch gegeven (met name de vingerafdruk) op verblijfsdocumenten.	Er is in Europees verband inmiddels een Verordening aangenomen waarin de opname van biometrische gegevens in verblijfsdocumenten is vastgelegd. Die opname zal vóór eind 2005 zijn geïmplementeerd.
Uitwisseling van persoonlijke informatie (vingerafdrukken, DNA, visa).		De Europese Commissie komt in juni 2004 met voorstellen.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
Integraal systeem gestolen/verloren paspoorten + optimale toegang tot het systeem + Koppeling aan SIS en Interpol.		Over het voorstel is een politiek akkoord bereikt op 2/3 december in de JBZ-raad. Implementatie start voor december 2005.
Versnelling gebruik biometrische kenmerken.		De Europese Commissie heeft in het najaar van 2004 een voorstel gepresenteerd inzake mogelijkheden en onmogelijkheden voor het koppelen c.q. uitwisselen van (biometrische) informatie tussen het EU VIS en SIS II. Dit voorstel wordt momenteel met de Lidstaten besproken. Beide systemen zullen op zijn vroegst eind 2007 operationeel zijn. Tijdens het EU Voorzitterschapseminar over biometrie in documenten, dat op 1 en 2 juli 2004 heeft plaatsgevonden, werd ruime aandacht aan dit onderwerp besteed.
Versnelling uitwisseling passagiersgegevens.		Op 29 april 2004 heeft de JBZ-Raad de Richtlijn betreffende de verplichting voor vervoerders om, onder dwang van boetes, de gegevens van vervoerde personen door te geven, aangenomen. De implementatie van deze richtlijn is in 2004 ter hand genomen en zal in 2005 worden voortgezet. De implementatie dient uiterlijk 5 september 2006 te zijn afgerond.
Aanscherping openbare orde-beleid Vreemdelingenwet 2000.		Het voorstel tot aanscherping van het openbare orde beleid is voor advies naar de ACVZ gestuurd. De ACVZ verwacht begin 2005 haar advies uit te kunnen brengen.
Bezien om imams uitsluitend op tijdelijke basis toe te laten.		Wordt meegenomen bij de beantwoording van kamervragen van de leden Dijsselbloem en Visser over imams.
Wetgeving		
Nederland heeft in november 2001 het verdrag Crime in Cyberspace ondertekend en voert dit nu bij voorrang uit.		
	1. Goedkeurings- en uitvoeringswetgeving inzake het Verdrag Crime in cyberspace	A.1-1-2006 B. Uitvoering van het verdrag heeft deels plaatsgevonden in het kader van de wet tot partiële wijziging van de zedelijkheidswetgeving (strafbaarstelling virtuele kindporno), en vindt deels plaats in de wetgeving die voorbereid is ter uitvoering van het kabinetsstandpunt inzake strafvorderlijke gegevensvergaring in de informatiemaatschappij (Kamerstukken II 2003-2004, nr. 29 441) en deels door middel van een nota van wijziging bij het wetsvoorstel computercriminaliteit II (26 671). Deze nota van wijziging en het voorstel voor de goedkeuringswet liggen bij de Raad van State voor advies.
Opvolging aanbevelingen advies ACVZ (Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken)	27925, nr. 103	
	2. De ACVZ acht het wenselijk dat Nederland zo spoedig mogelijk het Palermo Verdrag en de drie Protocollen over grensoverschrijdende misdrijven ratificeert.	Het Verdrag tegen transnationale georganiseerde criminaliteit is door Nederland geratificeerd en eind juni in werking getreden. De bijbehorende protocollen zullen voorjaar 2005 worden geratificeerd.
Introductie van een verbod van aan terrorisme gerelateerde		De hertoe strekkende nota van wijziging bij de goedkeuringswet van het NGO-verdrag zal begin 2005

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
organisaties die op de EU-lijsten staan vermeld alsmede mogelijkheid verbodenverklaring van in strijd met openbare orde handelende buitenlandse organisaties.		worden toegezonden aan de Tweede Kamer.
AIVD-informatie moet de grondslag voor een verdenking kunnen vormen en onder omstandigheden bruikbaar kunnen zijn als bewijs in een strafzaak.		Wetsvoorstel is op 8 september 2004 bij de Tweede Kamer ingediend (29743). Het verslag is op 5 november 2004 vastgesteld. De nota naar aanleiding van het verslag zal begin januari aan de Tweede Kamer worden toegezonden.
De wenselijkheid en noodzaak van verlenging van termijnen - zowel in het kader van invezekeringstelling, als bij het registreren en bewaren van gegevens, zoals die van telecommunicatie - worden bezien.		Deels meegenomen bij concept-wetsvoorstel ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing van terroristische misdrijven, dat tot 20 december 2004 in consultatie is en in januari via de ministerraad aan de Raad van State wordt toegezonden om advies. Overigens betrokken bij het wetsvoorstel en de AmvB politiegegevens en – op termijn – de implementatie van het ontwerp-kaderbesluit inzake bewaren van verkeersgegevens.
Wetgeving die een bestaande ruimte invult en de regering meer armsglag biedt om op te treden.		In de brief van 10 september 2004 ; vormgeving doorzettingsmacht wordt thans onderzocht. Wetgeving is in voorbereiding.
Goedkeuring en uitvoering van het protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa inzake terrorismebestrijding (politieke delicten)		Ontwerp-goedkeurings- en uitvoeringswetgeving om advies voorgelegd aan de Raad van State
Wetsvoorstel herijking strafmaxima (verhoging strafbedreiging valse bommeldingen)		Na aanneming amendementen door de Tweede Kamer is het wetsvoorstel om advies aan de Raad van State gezonden. Het nader rapport zal op korte termijn aan de Tweede Kamer worden gezonden.
Alomvattend VN-verdrag inzake terrorisme		De onderhandelingen zijn gaande.
VN-verdrag nuclear bombing		De onderhandelingen zijn gaande.
Herziening witwasverdrag Raad van Europa		De onderhandelingen zijn gaande.
Wetsvoorstel bevoegdheid bewerken gegevens.		Deels in wetsvoorstel dat in voorbereiding is, deels in concept-wetsvoorstel ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing van terroristische misdrijven, dat tot 20 december 2004 in consultatie is en in januari via de ministerraad aan de Raad van State wordt toegezonden om advies.
Wetsvoorstel politiegegevens		Wetsvoorstel wordt op korte termijn toegezonden aan de Raad van State om advies.
Amvb bij Wet politiegegevens		Het ontwerp-besluit is in voorbereiding.
Wet op de uitgebreide identificatieplicht		(Stb. 2004, 300) Inwerkingtreding per 1 januari 2005.
Wijziging Besluit technische hulpmiddelen bijzondere opsporingsbevoegdheden in verband met satellietinterceptie		Het ontwerp-besluit is in voorbereiding .
Wetsvoorstel tot uitvoering van het EU-kaderbesluit inzake de tenuitvoerlegging in de EU van beslissingen tot bevroezing van voorwerpen of bewijsstukken		Het wetsvoorstel tot uitvoering van het kaderbesluit is op 25-10-2004 bij de Tweede Kamer ingediend (29 845). De Tweede Kamer heeft onlangs over het wetsvoorstel een verslag uitgebracht.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
Drie protocollen bij Europol overeenkomst.		Wetgeving ter goedkeuring in voorbereiding.
Ontwerp-kaderbesluit confiscatie opbrengsten van misdrijven (materieel recht).		Tussen de EU-lidstaten is een politiek akkoord bereikt over de inhoud van het ontwerp-kaderbesluit.
Ontwerp-kaderbesluit wederzijdse erkenning confiscatiebeslissingen		Tussen de EU-lidstaten is een politiek akkoord bereikt over de inhoud van het ontwerp-kaderbesluit.
Ontwerp-kaderbesluit computercriminaliteit		Tussen de EU-lidstaten is een politiek akkoord bereikt over de inhoud van het ontwerp-kaderbesluit.
Ontwerp-kaderbesluit bewijsverkrijgingsbevel		De onderhandelingen zijn gaande.
Ontwerp-kaderbesluit inzake bewaren van verkeersgegevens		De onderhandelingen zijn gaande.
Ontwerp-besluit inzake uitwisseling van gegevens uit strafregisters		De onderhandelingen zijn gaande.
Ontwerp-kaderbesluit informatie-uitwisseling inzake de ontzetting van rechten		In december 2004 verschijnt witboek inzake de wederzijdse erkenning van beslissingen inzake de ontzetting van rechten; daarmee is het kaderbesluit feitelijk van de baan; gezien de zeer verschillende praktijk in de lidstaten, zal worden gekozen voor een stapsgewijze, sectorale benadering (rijbevoegdheid, minderjarigen, enz.).
Databank voor forensisch materiaal.		De EU wil dit onderwerp bestuderen.
Ontwerp-kaderbesluit inzake uitwisseling informatie en inlichtingen tussen wetshandhavingsautoriteiten	a. Zweeds initiatief; uitwisselen van informatie tussen politiediensten b. Commissievoorstel: uitwisseling van informatie en samenwerking m.b.t. terroristische misdrijven.	Tussen de EU-lidstaten is een politiek akkoord bereikt over de inhoud van het ontwerp-kaderbesluit.
Programma getuigenbescherming terrorisme		De Europese Commissie is verzocht om een voorstel.
Wetsvoorstel doorzettingsmacht.		Wetgeving is in voorbereiding
Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven	- Verruiming van bevoegdheden in het verkennend onderzoek; - verruiming van de bevoegdheid tot het preventief fouilleren van personen; - verruiming van de bijzondere opsporingsbevoegdheden; - verruiming van de mogelijkheden om bewaring te bevelen; - het scheppen van een mogelijkheid om processtukken langer geheim te houden.	Het concept-wetsvoorstel is tot 20 december 2004 in consultatie en zal in januari via de ministerraad worden toegezonden aan de Raad van State om advies.
Koninklijk Besluit doorzettingsmacht.		Het ontwerp-KB is in voorbereiding.

Beschrijving	Produkt / subdoel	Stand van zaken
Koninklijk Besluit vervangingsregeling.		Het ontwerp-KB is in voorbereiding.
Wetsvoorstel beperken dubbele nationaliteit.		Door RMR aanvaard op 26 november en naar Raad van State.
Wetsvoorstel ontnemen dubbele nationaliteit wanneer personen essentiële belangen van de nationale staat schaden.		Wetgeving is in voorbereiding
Voornemens op het gebied van de wetgeving, zoals aangekondigd in de brief van het kabinet van 10 november 2004 naar aanleiding van de moord op de heer Van Gogh.	<ul style="list-style-type: none"> - de mogelijkheden voor verruiming van de strafbaarstelling voor belediging en godslastering, worden onderzocht. - overwogen wordt om analoog aan de Franse wetgeving ook apologie expliciet strafbaar te stellen: het verheerlijken of goedpraten van ernstige misdrijven. - overwogen wordt de mogelijkheden tot ontzetting uit het beroep bij delicten die aanzetten tot haat of geweld tegen personen te verruimen. - gezien wordt of naast het strafrecht ook andere mogelijkheden bestaan om uitspraken op hun mogelijk beledigende karakter te toetsen. 	Onderzoek naar de mogelijkheden is gaande.